

RAMPEN MANAGEMENT

Figuur 1: voorblad (gegenereerd door ChatGPT & digitaal bewerkt door Siemen Lens)

ACADEMIEJAAR 2024-2025

Noodplanningscoördinator: Strategische schakel of schijnrol?

De impact van de noodplanningscoördinator bij een incident zonder of met een operationele coördinatie in Vlaanderen.

STUDENT: Sten van Bruggen

PROMOTOR: Evi Devis

Voorwoord

Dit eindwerk is het slotstuk van mijn postgraduaat ‘rampenmanagement’ aan Campus Vesta. Het onderwerp voor dit eindwerk was snel gekozen, gezien de ontwikkeling van het ‘wetboek noodplanning’ een hot topic is bij iedereen die met nood- en interventieplanning bezig is. Ook vanuit mijn eigen werkervaring merkte ik op dat er een grote kloof bestaat tussen de wetgeving en de praktijk.

Dit eindwerk is het resultaat van vele uren werk waarbij ik de steun en hulp kreeg van een heel aantal personen, die ik graag wens te bedanken.

Allereerst wens ik mijn promotor, Evi Devis, te bedanken voor de begeleiding, het nalezen en het samen nadenken over hoe zaken het best werden weergegeven of werden geformuleerd. De steun en de feedback zorgden er telkens voor dat ik met zeer veel enthousiasme de volgende stap in het werk nam. Evi stond steeds paraat om een extra overleg in te plannen of nogmaals een blik te werpen op zaken waar ik tegen aanliep.

Naast deze professionele ondersteuning, wens ik ook graag mijn partner, Jana Lens, te bedanken. Haar begrip voor de tijd die ik diende te spenderen aan het werk of aan de interviews, waardoor ik niet altijd kon deelnemen aan andere afspraken, vind ik enorm bewonderenswaardig. Ze was steeds een luisterend oor over de inzichten die het onderzoek me gaven en dacht als leek in het onderwerp mee na over hoe dit op een duidelijke verstaanbare manier kon worden overgebracht.

Ook mijn dochter Laurien, die met haar 2,5 jaar niet altijd begreep waarom haar papa thuis was maar toch niet met haar kon spelen door het uitschrijven van dit werk, verdient een speciale vermelding. De extra knuffel die ik nadien kreeg of de koekjes die ze bracht tijdens het schrijven, maakte de last van het werken en het schrijven aan het eindwerk weer iets lichter.

Verder wens ik mijn moeder te bedanken voor de logistieke ondersteuning. Hoewel ze zichzelf ziet als halve digibee, hielp ze me toch met het coderen van de antwoorden van de digitale vragenlijst. Het eindwerk heeft ze meerdere malen door gelezen om advies te kunnen geven rond de leesbaarheid en verstaanbaarheid als leek zonder achtergrond in noodplanning.

Mijn collega NPC, Thomas Smets, was een enorme hulp en steunpilaar tijdens deze periode. Het inzicht over het proces van het eindwerk en tips vanuit zijn eigen gevoerde onderzoek voor het postgraduaat, hielpen mij extra sprongen voorwaarts te nemen. Ook was hij tijdens deze periode vaak een klankbord over de zaken waar ik tegen aanliep, frustraties en bedenkingen.

Verder wens ik mijn werkgever, gemeente Olen en met uitbreiding Regio Neteland te bedanken voor de tijd die ik kon en mocht spenderen aan dit eindwerk.

Ten slotte wens ik alle deelnemers aan dit onderzoek oprecht te bedanken, zonder hen was er van dit onderzoek geen sprake.

Ik sluit dit voorwoord af met het uitspreken van mijn hoop dat het werk de lezer kan vatten en dat het bijdraagt tot een beter begrip en inzicht in de rol die een noodplanningscoördinator kan spelen bij incidenten zonder fase of bij incidenten met een operationele coördinatie.

Samenvatting

Achtergrond

De functie van noodplanningscoördinator (NPC) is een relatief jonge functie en is ontstaan uit het Koninklijk Besluit (KB) van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen. In 2019 werd het takenpakket van de NPC verder uitgebreid aan de hand van het KB 22 mei 2019. Dit takenpakket werd ingedeeld in drie domeinen: voorbereiding, incidentenbeheer en nazorg. Hoewel de NPC volgens deze geldende wetgeving enkel opereert bij een beleidsmatige coördinatie van een incident op gemeentelijk of provinciaal niveau, wijst de praktijk uit dat in verscheidene Vlaamse gemeenten ook bij incidenten zonder een afkondiging van een formele fase, een beroep wordt gedaan op de NPC. Recente ontwikkelingen, zoals het ontwerp van het wetboek Noodplanning en Crisisbeheer (2024), roepen echter vragen op over de meerwaarde van een NPC op het incidentterrein bij incidenten zonder fase of met een operationele coördinatie.

Doelstelling

In eerder onderzoek wordt de rol van de NPC op het incidentterrein in Vlaanderen slechts beknopt aangeraakt. De focus van deze onderzoeken ligt echter elders, waardoor er weinig diepgaand onderzoek verricht werd naar de specifieke rol die de NPC vervult of zou kunnen vervullen tijdens incidenten zonder formele fase of tijdens incidenten met een operationele coördinatie. Dit onderzoek vormt een verkennend onderzoek naar deze rol en de impact ervan tijdens incidenten in Vlaanderen.

De onderzoeksvraag is dusdanig als volgt: *“Hoe draagt de aanwezigheid van een NPC bij aan de coördinatie en de effectiviteit van de incidentenrespons in Vlaanderen, zowel bij incidenten zonder fase als tijdens een operationele coördinatie?”*.

Resultaten

Er namen 145 personen deel aan de digitale bevraging vanuit de disciplines en 96 noodplanningscoördinatoren. Van deze twee populaties namen respectievelijk 20 en 28 personen deel aan de diepte-interviews.

Uit de resultaten blijkt dat de meerwaarde van de fysieke aanwezigheid van de noodplanningscoördinator onder te verdelen is in drie grote thema's: bevolkingszorg, crisiscommunicatie en het zijn van een netwerk- of SPOC-functie. Uit de bevraging blijkt verder dat er sneller aandacht besteed wordt aan de thema's bevolkingszorg en crisiscommunicatie, wanneer er een noodplanningscoördinator fysiek aanwezig is op het terrein.

Deze thema's werden zowel benoemd bij incidenten zonder fase, alsook bij incidenten met een operationele coördinatie. Echter is wel op te merken dat de meerwaarde van de aanwezigheid van de noodplanningscoördinator hoger wordt ingeschat bij incidenten met een operationele coördinatie.

Provinciale verschillen werden voornamelijk vastgesteld tussen de provincie Antwerpen enerzijds en de provincies Oost- en West-Vlaanderen anderzijds. Dit op vlak van het regime dat de noodplanningscoördinator werkzaam is binnen noodplanning, de grootte van diens werkgebied en de gepercipieerde meerwaarde van de aanwezigheid van een noodplanningscoördinator bij bepaalde type incidenten.

Mogelijks is er een causaal verband tussen de ervaren meerwaarde en het werkregime en de grootte van het werkingsgebied van de noodplanningscoördinator, echter is hier bijkomend onderzoek voor nodig om dergelijke link aan te tonen.

Verder toont het onderzoek aan dat het type incident slechts beperkt bepalend is voor de meerwaarde van de fysieke aanwezigheid van een noodplanningscoördinator op het incidentterrein. De aanwezige karakteristieken van het incident, zoals de nood aan evacuatie en opvang, de nood aan communicatie of de nood aan inzet van gemeentelijke middelen, zijn hierbij een grotere bepalende factor. Echter is de kans dat deze karakteristieken aanwezig zijn, hoger bij bepaalde type incidenten, zoals een industriebrand of een incident op een SEVESO-bedrijf.

Om de meerwaarde van de noodplanningscoördinator op het incidentterrein nog te vergroten, dient er verder ingezet te worden op de professionalisering van de functie. Voltijds werken binnen het vakgebied en een basisopleiding noodplanning worden hierbij als fundamentele factoren gezien. Verder is een minimale uitrusting om op locatie te kunnen werken noodzakelijk, wanneer de aanwezigheid van een noodplanningscoördinator verwacht wordt of gewenst is. Het beschikken over een laptop en een mobiel netwerk, maar ook de nodige PBM's en veiligheidskledij zijn hierbij noodzakelijk.

Wanneer verwacht wordt dat een noodplanningscoördinator taken opneemt op het terrein, dient het bestuur hier ook de nodige tijd en middelen tegenover te zetten. Een permanentieregeling en het beschikken over een (prioritair) dienstvoertuig zijn hierbij van toepassing.

Ten slotte kan er op basis van dit onderzoek geconcludeerd worden dat er nood is aan een uitbreiding van de huidige wetgeving. De wetgeving dient de meerwaarde van de noodplanningscoördinator tijdens een operationele coördinatie en zelfs bij incidenten zonder fase te erkennen, maar ook te verankeren in de manier van werken. Verder dient deze uitbreiding een juridisch kader te scheppen over de taken en de verantwoordelijkheden van de noodplanningscoördinator op het terrein en de beslissingen die genomen worden. Ook dient de wetgeving een verdere professionalisering van de functie en het vormen van samenwerkingsverbanden minder vrijblijvend te maken voor de lokale besturen.

Sleutelwoorden

Noodplanning
Noodplanningscoördinator
Taken noodplanningscoördinator
Operationele coördinatie
Terreinwerking

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	4
Achtergrond.....	4
Doelstelling	4
Resultaten	4
Sleutelwoorden.....	5
Lijst met afkortingen	8
Lijst met figuren	10
Lijst met tabellen	11
Inleiding	12
Methodologie	13
Literatuurstudie	14
Geldende wetgeving.....	14
Onderzoek en lokaal beleid	17
Vergelijking werking Nederland	18
Inzichten uit communicatie en interview met ‘strategisch adviseur Bevolkingszorg – Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant’	21
Resultaten eigen onderzoek.....	21
Digitale bevraging	23
Demografische gegevens	23
Invulling functie	26
De NPC tijdens een incident	31
Diepte-interviews	43
Nood aan fysieke aanwezigheid.....	43
Meerwaarde en impact van de fysieke aanwezigheid van een noodplanningscoördinator.....	45

Nadelen van de fysieke aanwezigheid van een noodplanningscoördinator	46
Acties om de meerwaarde te vergroten	47
Alarmeringscascade	49
Conclusie	50
Beperkingen van het werk en suggesties voor verder onderzoek	51
Beleidsadvies.....	52
Verwijzingen	53
Bijlage 1: Vragenlijst voor digitale bevraging noodplanningscoördinatoren	55
De impact van een noodplanningscoördinator op het incidentterrein	55
Informed consent.....	55
Demografische gegevens	56
Invulling functie	57
De NPC tijdens een incident	58
Volgende stappen.....	61
Bijlage 2: Vragenlijst voor digitale bevraging van hulpdiensten	62
De impact van een noodplanningscoördinator op het incidentterrein – bevraging	
Hulpdiensten	62
Informed consent.....	62
Demografische gegevens	63
De NPC tijdens een incident	64
Volgende stappen onderzoek	67
Bijlage 3: Semigestructureerde vragenlijst voor diepte-interviews NPC.....	68
Bijlage 4: Semigestructureerde vragenlijst voor diepte-interviews deelnemers vanuit de disciplines.....	69
Bijlage 5: Overzichtstabel perceptie meerwaarde per type incident	70

Lijst met afkortingen

<u>Afkorting</u>	<u>Verklaring</u>
AC-BZ	Algemeen Commandant - Bevolkingszorg
ANIP	Algemeen Nood- en Interventieplan
BLM	Blue Light Mobile
BNIP	Bijzonder Nood- en Interventieplan
CC	Coördinatiecomité
CC-Gem	Gemeentelijk Coördinatiecomité
CoPI	Commando Plaats Incident
CP-OPS	Commandopost Operaties
CST	Crisis Support Team
D4	Discipline 4: logistiek
D5	Discipline 5: informatie
DIR-BW	Directeur Brandweer
DIR-CP-OPS	Directeur Commandopost Operaties
DIR-INFO	Directeur informatie
DIR-LOG	Directeur logistiek
DIR-MED	Directeur medische hulpverlening
DIR-POL	Directeur Politie
FDG	Federale Diensten van de Gouverneur
GANIP	Gemeentelijk Algemeen Nood- en Interventieplan
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure
KB	Koninklijk Besluit
MKO	Motorkapoverleg
MS	Microsoft
NCCN	Nationaal Crisiscentrum
NC112	Noodcentrale 112
NIP	Nood- en Interventieplan
NPA	Noodplanningsambtenaar
NPC	Noodplanningscoördinator
NPU-1	Ministeriële Omzendbrief betreffende Nood- en interventieplannen
OC	Opvangcentrum

OvD	Officier van Dienst
OvD-BZ	Officier van Dienst - Bevolkingszorg
RBT	Regionaal Beleidsteam
ROT	Regionaal Operationeel Team
PANIP	Provinciaal Algemeen Nood- en Interventieplan
PBM	Persoonlijke beschermingsmiddelen
PSH	Psychosociale hulpverlening
V-PSH	Verantwoordelijke van het PSH-netwerk
VTE	Voltijds Equivalent

Lijst met figuren

Figuur 1: voorblad (gegeneerd door ChatGPT & digitaal bewerkt door Siemen Lens)	1
Figuur 2: vergelijkend schema Crisisstructuren NL/BE (bron: persoonlijke communicatie Thomas Goudsmits, Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant).....	20
Figuur 3: Overzicht vertegenwoordigde lokale besturen door NPC – gecreëerd met ‘Datawrapper’	23
Figuur 4: Brandweertzones vertegenwoordigd in de bevraging van de hulpdiensten – gecreëerd met ‘Datawrapper’	23
Figuur 5: Politiezones vertegenwoordigd in de bevraging van de hulpdiensten - gecreëerd met 'Datawrapper'	23
Figuur 6: Aantal respondenten per provincie	24
Figuur 7: verdeling tussen de disciplines	24
Figuur 8: Grootte werkgebied NPC	25
Figuur 9: verdeling voltijds/deeltijds per provincie	25
Figuur 10: Boxplot spreiding regime NPC	26
Figuur 12: Het gemiddeld aantal contactmomenten (vergaderingen, adviesraad, rondgang, ...) tussen NPC en leidinggevendenden van de hulpdiensten (bron: vragenlijst NPC's)	26
Figuur 13: Aanwezigheid overleg NPC - deelnemer discipline (bron: vragenlijst disciplines).....	27
Figuur 14: Verdeling uitrustingsniveau NPC	30
Figuur 15: Gepercipieerde meerwaarde door de disciplines en de NPC's, per type incident zonder een afgekondigde fase	36
Figuur 16: Gepercipieerde meerwaarde door de disciplines en de NPC's, per type incident met een operationele coördinatie.....	37
Figuur 17: Taken volgens NPC bij incidenten	42
Figuur 18: Fluohesje NPC provincie Antwerpen	47

Lijst met tabellen

Tabel 1: aantal incidenten met een operationele coördinatie waarbij NPC aanwezig was per provincie (2011 - 2014)	17
Tabel 2: vergelijking NPC-Deelnemers vanuit de disciplines over invulling van de functie NPC	28
Tabel 3: Overzicht welke middelen de NPC ter beschikking heeft	29
Tabel 4: scoreverdeling voor onderverdeling groepen.....	30
Tabel 5: Hoe wordt de rol van NPC beschreven tijdens een incident zowel door de NPC zelf, als door de disciplines	31
Tabel 6: vergelijking tussen de antwoorden van de NPC's/hulpdiensten over wanneer een NPC naar de incidentlocatie komt.....	32
Tabel 7: perceptie van meerwaarde aanwezigheid NPC bij incidenten zonder fase of operationele coördinatie	70
Tabel 8: perceptie van meerwaarde van aanwezigheid NPC bij incident met operationele coördinatie	71

Inleiding

De functie van noodplanningscoördinator is een relatief jonge functie en vindt zijn ontstaan in 2006, met de publicatie van het Koninklijk Besluit (KB) van 16 februari 2006 over de nood- en interventieplannen. In dit KB worden richtlijnen gegeven aan lokale besturen voor de functie die respectievelijk de titel, ‘ambtenaar verantwoordelijk voor de noodplanning’ of ‘noodplanningsambtenaar’ (NPA) krijgt. Het takenpakket is op dat moment nog beperkt beschreven maar wordt verder verduidelijkt door de ministeriële omzendbrief NPU-1 (Koninklijk Besluit betreffende de nood- en interventieplannen, 2006; Ministeriële Omzendbrief NPU-1 betreffende de nood- en interventieplannen, 2006).

Gezien de jonge leeftijd van de functie en het feit dat de functie onderhevig is aan veranderingen door maatschappelijke evoluties, is de invulling en afbakening van de verantwoordelijkheden die bij deze functie horen, in voortdurende ontwikkeling. De lijnen van de functie zijn nog niet in detail vastgelegd, en wijzigingen blijven plaatsvinden naargelang nieuwe inzichten zich aandienen (Vranckx, 2023).

In 2019 volgde het KB betreffende de lokale noodplanning, waarin niet meer gesproken wordt over een noodplanningsambtenaar, maar wel over een noodplanningscoördinator (NPC). Het takenpakket dat binnen dit besluit wordt weggelegd voor de NPC is uitgebreider beschreven dan de vorige besluiten en verdeelt de taken in 3 grote hoofdstukken: voorbereiding, incidentbeheer en nazorg. De taken van de NPC tijdens een incident bevinden zich primair rond het crisiscomité tijdens een beleidsmatige coördinatie, zoals een gemeentelijke of provinciale fase (Koninklijk Besluit betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau, 2019).

De invulling en de taken die behoren tot de functie van een noodplanningscoördinator zijn de laatste jaren nog steeds sterk aan het evolueren. Ook de rol die een noodplanningscoördinator opneemt tijdens incidenten zonder een beleids coördinatie, is een onderwerp dat de voorbije jaren steeds vaker onder de aandacht komt. Uit de praktijk blijkt dat in verscheidene Vlaamse gemeentes het common practice is dat er beroep gedaan wordt op de noodplanningscoördinator bij incidenten met een operationele coördinatie, alsook bij incidenten zonder fase (Govaerts, 2024; Vranckx, 2023).

Wanneer er gekeken wordt naar de ontwerptekst van het wetboek Noodplanning en Crisisbeheer, dat in 2024 werd voorgesteld aan verscheidene noodplanningscoördinatoren door de ‘Vereniging van Vlaamse Gemeenten en Steden’ (VVSG), blijkt dat de primaire focus van de functie van een noodplanningscoördinator dient te liggen tijdens een gemeentelijke of provinciale fase. Deze visie staat haaks op de terreinwerking die uit de praktijk naar boven komt (Goedheid, 2015; De Vuyst, 2024). Dit roept de vraag op of de aanwezigheid van een noodplanningscoördinator op het incidentterrein tijdens een incident zonder fase of met een operationele coördinatie, bijdraagt aan een betere crisisbeheersing, alsook of de taken op een efficiënte manier op afstand zouden kunnen worden uitgevoerd. Het verschil in visie roept ook de vraag op waar de uiteenlopende meningen vandaan komen, alsook wat de argumenten zijn die aan de basis liggen van beide meningen.

In eerder onderzoek wordt de rol van de NPC op het incidentterrein in Vlaanderen slechts beknopt aangeraakt. De focus van deze onderzoeken ligt echter elders, waardoor er weinig diepgaand onderzoek verricht werd naar de specifieke rol die de NPC vervult of zou kunnen vervullen tijdens incidenten zonder formele fase of tijdens incidenten met een operationele coördinatie. Dit onderzoek vormt een verkennend onderzoek naar deze rol en de impact ervan tijdens incidenten in Vlaanderen.

De onderzoeksvraag is dusdanig als volgt: *“Hoe draagt de aanwezigheid van een NPC bij aan de coördinatie en de effectiviteit van de incidentenrespons in Vlaanderen, zowel bij incidenten zonder fase als tijdens een operationele coördinatie?”*. Enkele subvragen die hieruit voortkomen zijn:

- Wat is de mening/ervaring van de hulpdiensten over de inzet van een NPC op het terrein?
- Zijn er grote verschillen tussen bepaalde regio's en welke factoren dragen bij aan deze verschillen?
- Is het type incident bepalend voor de bijdrage die de NPC levert aan de coördinatie en de effectiviteit?

Methodologie

Dit werk is verdeeld in twee grote delen. Het eerste deel bestaat uit een verkennende literatuurstudie die de geldende wetgeving en de ontwerp teksten voor het nieuwe wetboek noodplanning vergelijkt met praktijkvoorbeelden en eerder onderzoek. Het tweede deel focust zich op het eigen onderzoek naar de impact van de aanwezigheid van een NPC op het incidentterrein.

Voor dit onderzoek werd er gebruik gemaakt van een mixed method studie op basis van enerzijds een digitale bevraging van Vlaamse noodplanningscoördinatoren, alsook leidinggevend van de verschillende disciplines binnen noodplanning die een rol als directeur Brandweer (DIR-BW), directeur commandopost-operaties (DIR-CP-OPS), directeur medische hulpverlening (DIR-MED), directeur Politie (DIR-POL), directeur logistiek (DIR-LOG) of als directeur informatie (DIR-INFO) opnemen in de commandopost operaties (CP-OPS). Hiervoor werden twee aparte vragenlijsten opgesteld (bijlage 1 en 2). Anderzijds werd er gebruik gemaakt van diepte-interviews met een aantal deelnemers van deze digitale vragenlijsten. De semigestructureerde vragenlijsten die hierbij werden gebruikt, werden toegevoegd als bijlage 3 en bijlage 4.

Er werd voor dit onderzoek gekozen om de digitale vragenlijsten op te stellen aan de hand van 'Microsoft (MS) Forms' en deze te verspreiden via het mailingbestand van de 'federale diensten van de gouverneur (FDG): dienst noodplanning' van de Vlaamse provincies. De verspreiding van de vragenlijst binnen de verschillende hulpverlenings- en politiezones gebeurde via de algemene mailingadressen van de zones. De datacollectie aan de hand van de digitale vragenlijsten vond plaats tussen 18 november 2024 en 22 december 2024.

De data vanuit de vragenlijst werd geïmporteerd in 'MS Office Excel 2016' waarna de data-analyse gebeurde aan de hand van het statistische programma SPSS-versie 29. Wanneer de data niet normaal verdeeld waren, werd er gebruik gemaakt van de 'Mann-Whitney U-test' of de 'Kruskal-Wallis H-test'. Voor de analyse van een verband tussen categorische variabelen werd er gebruik gemaakt van de 'Chi-kwadraat-test'. De grens voor significantie ligt binnen dit onderzoek op $P \leq .05$

De diepte-interviews werden gevoerd op basis van een semigestructureerde vragenlijst die werd opgesteld op basis van antwoorden die gegeven werden op de digitale vragenlijsten. De interviews liepen tussen 13 januari 2025 en 24 februari 2025, en werden gevoerd via 'MS Teams'. Hierbij werd het gesprek opgenomen en werd een automatische transcriptie uitgevoerd. De analyse van de interviews gebeurde aan de hand van een thematische analyse.

Om de leesbaarheid van dit eindwerk te bevorderen wordt naar de noodplanningscoördinator verwezen met het voornaamwoord 'hij'. Deze keuze impliceert geenszins een voorkeur of veronderstelling met betrekking tot het geslacht van de functiehouder. Waar 'hij' wordt gebruikt, kan dit evenzeer als 'zij'/'hen'/'hun' worden gelezen.

Literatuurstudie

Geldende wetgeving

Met de invoer van het KB van 16 februari 2006 betreffende de nood- en interventieplannen, was het voor het eerst wettelijk verplicht voor lokale besturen om een 'noodplanningsambtenaar' of 'ambtenaar verantwoordelijk voor de noodplanning' aan te stellen. Het KB introduceerde de structuur van de gemeentelijke veiligheidscel, waarbij de functie van NPA een ondersteunende functie is, die zich toelegt op een aantal preventieve taken, zoals onder meer (Koninklijk Besluit betreffende de nood- en interventieplannen, 2006; Vranckx, 2023):

- Het actualiseren van de nood- en interventieplannen;
- Het organiseren en evalueren van oefeningen;
- Het opmaken van de risico-inventaris en risicoanalyse;
- Het instaan voor het secretariaat van de gemeentelijke veiligheidscel.

Wanneer bij een incident een gemeentelijke fase wordt afgekondigd, zal de burgemeester van het lokaal bestuur bijgestaan worden door het gemeentelijk coördinatiecomité, waarvan de noodplanningsambtenaar deel uitmaakt. Volgens dit KB had de noodplanningsambtenaar voornamelijk een voorbereidende en ondersteunende rol in het proces van crisisbeheersing, zonder een prominente aanwezigheid of takenpakket tijdens het beheer van een crisis (Koninklijk Besluit betreffende de nood- en interventieplannen, 2006).

In de jaren die daarop volgde bleek de insteek van dit KB over het takenpakket van de noodplanningsambtenaar enkele beperkingen te hebben. Deze beperkingen kwamen onder meer aan het licht door de onderzoekscommissie dat volgde op de terroristische aanslagen in Brussel, meer specifiek Zaventem en Maalbeek, op 22 maart 2016.

De vaststellingen die gedaan werden door de onderzoekscommissie hebben geleid tot het invoeren van het KB van 22 mei 2019 betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau en betreffende de rol van de burgemeesters en de provinciegouverneurs in geval van crisisgebeurtenissen en -situaties die een coördinatie of beheer op nationaal niveau vereisen.

Het KB van 22 mei 2019 herdoopt de functie van noodplanningsambtenaar niet enkel tot noodplanningscoördinator, maar breidt ook het opgelegde takenpakket significant uit. Het takenpakket kan vanaf dan in drie grote delen worden onderverdeeld, namelijk: de voorbereiding, de beleidscoördinatie en de nazorg.

Het KB wenst ook verder in te zetten op de professionalisering van de functie en maakt het mogelijk dat de noodplanningscoördinator voor meerdere lokale besturen werkt, waardoor de focus van de functie voltijds op noodplanning ligt en niet gecombineerd moet worden met een bijkomende rol of functie. De noodplanningscoördinator is vanaf dat moment niet louter een ondersteunende functie, maar wel een functie die mee centraal staat in het proces van crisismanagement (Koninklijk Besluit betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau, 2019).

Takenpakket volgens KB 2019 tijdens de voorbereidende fase

Wanneer het takenpakket van de noodplanningscoördinator uit het KB 16 februari 2006 vergeleken wordt met het takenpakket uit het KB 22 mei 2019, valt op dat de NPC tijdens de voorbereidende fase ook de verantwoordelijkheid krijgt vanaf 2019 om infrastructuur, materieel en personeel te voorzien voor het beheer van noodsituaties. Alsook staat de NPC sinds de invoering van het KB op 22 mei 2019 in voor de oprichting van de noodzakelijke samenwerkingsverbanden met de verschillende diensten, overheden en andere partners.

Ook het informeren van de bevolking over de aanwezige risico's, de noodplanning die de betrokken overheid uitwerkte en over het gedrag dat de bevolking kan aannemen ter voorbereiding van, tijdens en na een noodsituatie behoort nu tot het takenpakket van de bevoegde overheid. In de praktijk zal deze taak opgenomen worden door een medewerker van de communicatiedienst samen met de lokale NPC (Koninklijk Besluit betreffende de nood- en interventieplannen, 2006; Koninklijk Besluit betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau, 2019).

Takenpakket volgens KB 2019 tijdens een incident

Tijdens de fase van een beleidscoördinatie stelt het KB van 22 mei 2019 meer verantwoordelijkheden op voor de NPC dan het KB van 16 februari 2006, waar de taken toegeschreven aan de NPA tijdens een incident enkel het instaan voor het secretariaat van het gemeentelijke coördinatiecomité en het ondersteunen van de burgemeester omvatten. Taken die onder meer bijkomend werden toegevoegd in dit KB aan het takenpakket van de NPC zijn (Koninklijk Besluit betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau, 2019):

- Een gedeeld beeld garanderen van de feiten, beslissingen en maatregelen. Dit met name via het nationaal veiligheidsplatform;
- Toezien op de informatiestroom en de uitvoering van de samenwerking met de andere bevoegde overheden;
- Informeren bij de bevoegde overheid over de uitvoering en de opvolging van de genomen beslissingen.

Gedurende de fase van een beleidscoördinatie, zijn er vanaf 2019 niet enkel taken bijgekomen voor de NPC, maar ook voor de bevoegde overheid. In onderstaande lijst worden de bijgekomen taken opgelijst (Koninklijk Besluit betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau, 2019):

- Het coördinatiecomité samenbrengen;
- De socio-economische gevolgen van de genomen of te nemen beleidsbeslissingen inschatten en evalueren;
- Toezien op de gecoördineerde uitvoering van de maatregelen en de beleidsbeslissingen, nodig voor het nemen van de maatregelen van bestuurlijke politie;

- De nodige personele en materiële bijstand of versterking vragen en overgaan tot de nodige opvorderingen;
- De overgang naar de nazorgperiode garanderen.

In de praktijk worden deze taken echter veelal opgenomen door de NPC. De NPC is het meest thuis in deze materie en zeker tijdens een operationele coördinatie, is hij vaak de enige directe link met het lokale bestuur (Vranckx, 2023).

Takenpakket volgens KB 2019 tijdens de nazorgperiode

Ook tijdens de nazorgperiode speelt de lokale NPC een meer prominente rol sinds de invoering van het KB in 2019. Samen met de bevoegde overheid zal de NPC instaan om te waken over de samenhang en de opvolging van het volledige nazorgbeleid.

Takenpakket volgens Ministeriële omzendbrief 14/05/2024

Onderhevig aan de maatschappelijke veranderingen en voortschrijdende inzichten, blijft het takenpakket van een noodplanningscoördinator veranderen en verder uitbreiden, samen met de geldende wetgeving. Zo verscheen op 14 mei 2024 de ministeriële omzendbrief betreffende het KB van 22 mei 2019. Deze ministeriële omzendbrief verduidelijkt het takenpakket van een NPC verder, zowel gedurende de voorbereiding, het crisisbeheer en de nazorgfase.

De omzendbrief kent aanvullende verantwoordelijkheden toe aan het takenpakket van de noodplanningscoördinator, waaronder de bevoegdheid om ad-hoc werkgroepen op te richten om zo in te spelen op kwesties die voortkomen uit de gevoerde risico-identificatie. Daarnaast vallen ook de oprichting van een lokaal PSH-team, alsook het organiseren van opleidingen en oefeningen voor dit team onder het mandaat van de noodplanningscoördinator sinds de publicatie van de omzendbrief.

Tijdens het crisisbeheer krijgt de noodplanningscoördinator volgende bijkomende bevoegdheden (FOD VVVL en FOD binnenlandse zaken, 2024):

- Het bijstaan van D4 en de lokale verantwoordelijke van het PSH-netwerk bij de mobilisatie van gemeentelijke middelen;
- Het activeren van federale hulpmiddelen in overleg met D5, zoals: het informatienummer of BE-Alert;
- Het beheren van interne communicatie en het voorbereiden van uitgaande documenten;
- Het opvolgen of de leden van het CC, alsook de andere personen die door de bevoegde overheid zijn aangeduid, bijeengeroepen worden;
- Het activeren van bijkomende ondersteuningsteams, zoals bijvoorbeeld het crisis supportteam (CST) of team D5.

Wanneer er gekeken wordt naar de evolutie van de invulling en het takenpakket van de functie van noodplanningscoördinator in de geldende wetgeving, is er een evolutie van een sterk ondersteunende functie naar een operationele en coördinerende functie waar te nemen, waarbij de rol binnen het landschap van crisisbeheer steeds prominenter wordt met een groeiend aantal verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

Verder valt op dat in de ministeriële omzendbrief voor het eerst specifiek vermeld wordt dat de lokale noodplanningscoördinator aanwezig kan zijn in de CP-OPS, hetzij op vraag van de DIR-CP-OPS. De vermelding dat deze aanwezigheid een optie is, doet vermoeden dat er een zekere meerwaarde verbonden is aan de aanwezigheid van een noodplanningscoördinator in de CP-OPS.

Ten slotte zijn noodplanningscoördinatoren sinds 8 april 2022 bevoegd om prioritair te rijden naar een dringende opdracht. De federale regering geeft als belangrijkste reden voor deze verandering op dat het voor noodplanningscoördinatoren cruciaal is om snel ter plaatse te zijn wanneer zich een ernstig incident zich heeft voorgedaan zoals een ontploffing of een zwaar verkeersongeval met veel slachtoffers (Droits Quotidiens Legal Design, 2022). De toelating om prioritair te rijden om ter plaatse te komen, doet vermoeden dat de NPC wel degelijk een rol te spelen heeft op het terrein bij incidenten.

Onderzoek en lokaal beleid

Het onderzoek van C. Callebaut (2022) over de zin en onzin van de CP-OPS, haalde kort volgende stelling aan: *“Naast de aanwezigheid van de disciplines is ook de aanwezigheid van de noodplanningscoördinator aan te raden om de eventuele afkondiging van een beleidsfase te faciliteren”*. 69,4% van de toenmalig bevroegde respondenten gaf aan akkoord te zijn met de aanwezigheid van de NPC in de CP-OPS. In de bespreking van de stelling komen er argumenten voor en tegen naar boven. De belangrijkste reden dat respondenten niet akkoord waren, was de nood aan vervanging wanneer er wordt over gegaan naar een gemeentelijke fase. Als belangrijkste redenen om akkoord te gaan met de stelling, kwamen de liaison functie tussen het lokaal bestuur en de hulpdiensten enerzijds en anderzijds de netwerkfunctie tussen nuttige contacten in het bron- en effectgebied.

Het onderzoek van D. Goedheid (2014) over de nood aan persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) voor de NPC, lijstte het aantal incidenten met een operationele coördinatie met aanwezigheid van de NPC op per provincie tijdens de periode van 2011 – 2014 (Tabel 1). Dit onderzoek onthult een duale visie tussen verschillende gemeenten en regio's met betrekking tot de rol en inzet van de noodplanningscoördinator op het incidentterrein. Diverse gemeenten geven daarbij aan dat er voor de NPC geen specifieke taken zijn weggelegd op het terrein tijdens een incident.

Tabel 1: aantal incidenten met een operationele coördinatie waarbij NPC aanwezig was per provincie (2011 - 2014) (Goedheid, 2015)

	2011	2012	2013	2014
ANTWERPEN	11	16	26	6
LIMBURG	0	3	3	0
OOST-VLAANDEREN	11	7	23	4
VLAAMS-BRABANT	9	10	5	3
WEST-VLAANDEREN	17	22	18	3

Verder bevestigt eerder onderzoek van onder meer J. Govaerts (2024) en L. Vranckx (2023) dat in de praktijk de aanwezigheid van de lokale NPC op het incidentterrein tijdens een incident zonder gemeentelijke of provinciale fase, al ingeburgerd is in de dagelijkse werking binnen verschillende Vlaamse gemeenten, doch wordt opnieuw bevestigd dat er verdeeldheid heerst over of deze aanwezigheid behoort tot het takenpakket van de lokale NPC.

Binnen de provincie Antwerpen is de betrokkenheid van de gemeentelijke NPC bij incidenten zonder gemeentelijke of provinciale fase opgenomen in het provinciaal algemeen nood- en interventieplan (PANIP). Onder meer in fiche ‘Procedure 2.4: samenstelling van de CP-OPS’ wordt vermeld dat bij de overgang naar een operationele coördinatie, de noodcentrale 112 de gemeentelijke NPC zal verwittigen, welke op zijn beurt de lokale alarmering kan doen in overeenstemming met het gemeentelijk ANIP (GANIP). In dezelfde fiche wordt ook de activatie van het ondersteuningsteam NPC besproken.

Dit team zal indien nodig ter plaatse komen ter ondersteuning van de lokale NPC. In de fiche ‘procedure 2.3: Werking van de CP-OPS’ wordt ook vermeld dat het secretariaat van de CP-OPS bij voorkeur wordt opgenomen door de gemeentelijke NPC (Dienst noodplanning, FDG Antwerpen, 2021). Deze werkwijze wordt ook bevestigd in de informatieveideo over noodplanning van de Federale Diensten van de Gouverneur (FDG) van Oost-Vlaanderen, dienst noodplanning (Dienst noodplanning, FDG Oost-Vlaanderen, 2024).

Wanneer er wordt gekeken naar de informatiebrochure van het Nationaal Crisiscentrum (NCCN) omtrent het ‘Crisis Support Team’ (CST) valt op dat dit team al kan worden geactiveerd zodra een operationele coördinatie wordt afgekondigd, terwijl de meeste CST-leden tevens de functie van noodplanningscoördinator vervullen. De inzet van het CST kan zowel binnen het CC, als binnen de CP-OPS. De belangrijkste taken die het team hier zal opnemen, zijn taken om het doorstromen van informatie en de beeldvorming optimaal te structureren (Nationaal Crisiscentrum België, sd).

Uit de informatie over de inzet van het CST, kan afgeleid worden dat de accurate beeldvorming en een vlotte informatiedoorstroming, ook taken zijn die de lokale NPC kan opnemen in een CP-OPS. Verder kan ook verondersteld worden dat de lokale NPC andere taken dient op te nemen in een CP-OPS, welke niet uitgevoerd kunnen worden door het CST.

Vergelijking werking Nederland

Wanneer er gekeken wordt naar de aanpak van incidenten in een buurland zoals Nederland, valt op dat zij op een vergelijkbare manier werken als in België. De verschillen die echter bestaan tussen beide aanpakken, kunnen mogelijks een verklaring geven over waarom de inzet van een NPC op het incidentterrein een meerwaarde kan zijn.

De aanpak van incidenten in Nederland verloopt gelijklopend als in België, namelijk eerder decentraal en opgedeeld in verschillende niveaus. Deze niveaus worden in Nederland ‘Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure’ (GRIP) 1 tot en met 5 genoemd (Brandweer Nederland, sd; Vols, Easton, & De Pauw, 2020).

De Nederlandse Grip-classificatie vertoont tekenen van overlap qua geactiveerde structuren met de Belgische fasen van noodplanning. Zo valt GRIP-1 te vergelijken met een operationele coördinatie. Er is gestructureerd overleg tussen hulpdiensten en er is nood aan een coördinatie tussen de verschillende diensten. In Nederland wordt bij GRIP-1 een commando plaats incident (CoPI) ingericht.

GRIP-2 is een niveau dat in het Belgische systeem geen rechtstreekse tegenhanger heeft, doch overlapt dit een deel met een gemeentelijke coördinatie. Bij GRIP-2 worden immers de hulpverleningsdiensten ingezet buiten het brongebied. Naast het CoPI wordt ook een Regionaal Operationeel team (ROT) ingericht. Het ROT zal zich focussen op de (mogelijke) effecten van het incident (Brandweer Nederland, sd; Vols, Easton, & De Pauw, 2020).

Bij GRIP-3 wordt het Gemeentelijk Beleidsteam (GBT) geactiveerd onder leiding van de burgemeester van de gemeente. Dit team bestaan naast het CoPI en het ROT en focust zich op de te nemen maatregelen en de communicatie naar de pers en het publiek. GRIP-3 zou qua geactiveerde structuren te vergelijken zijn met een gemeentelijke fase in België.

Bij GRIP-4 komt er nog een Regionaal Beleidsteam (RBT) bij en ligt de impact van het incident over het gebied van meerdere gemeenten. Dit zou in België een provinciale fase genoemd worden.

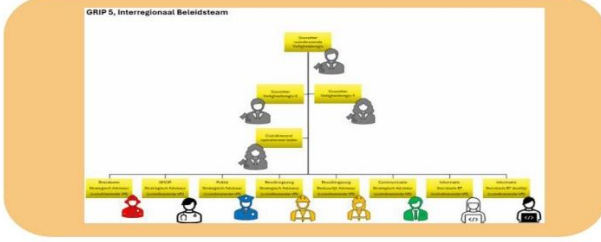
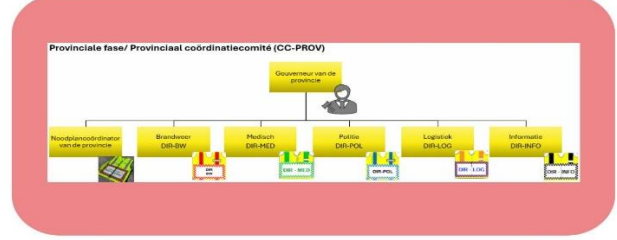
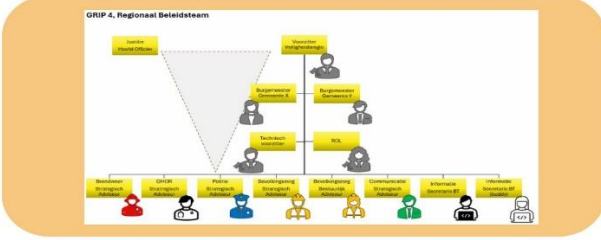
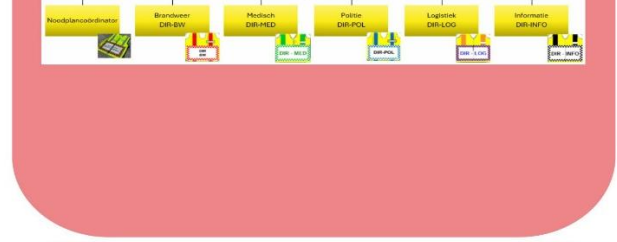
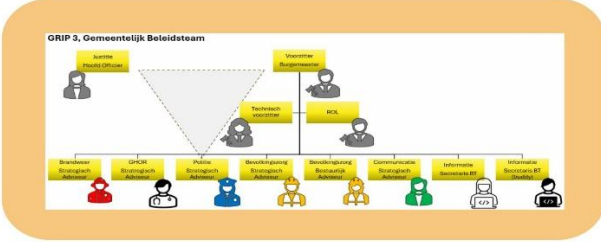
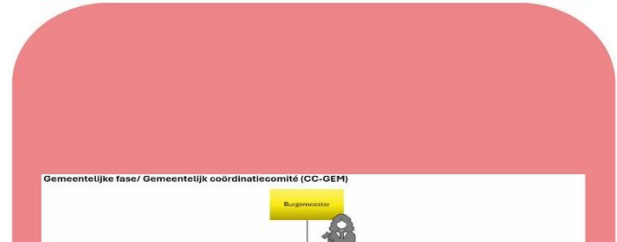
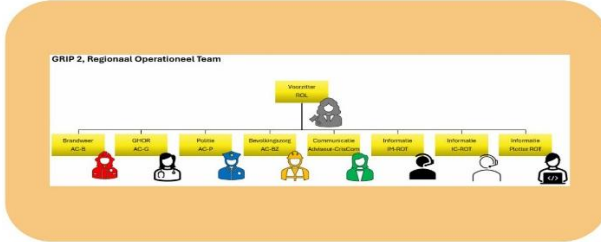
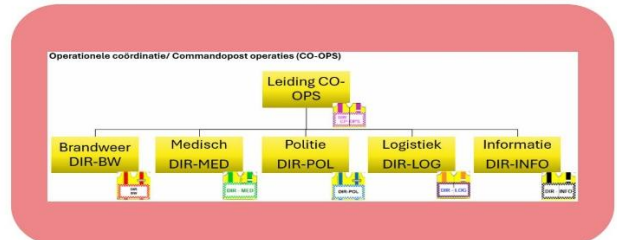
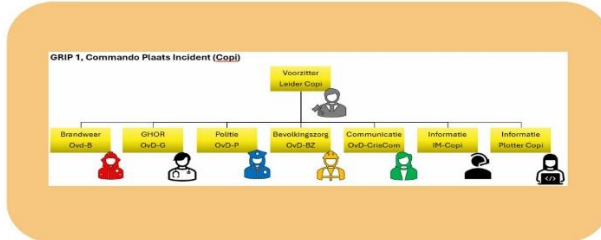
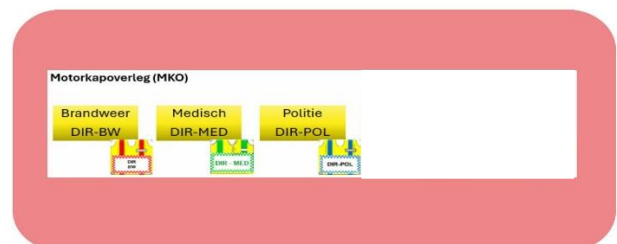
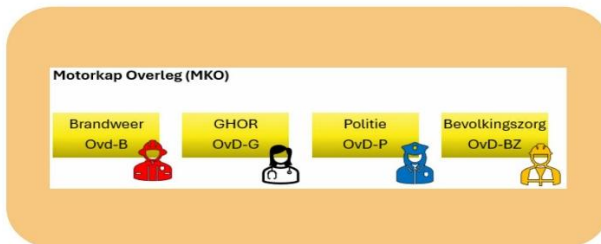
GRIP-5 kan vergeleken worden met een nationale fase waarbij het incident uitstrekt over meerdere provincies, of in geval van GRIP-5 over meerdere veiligheidsregio's. De coördinatiebevoegdheid verplaatst bij GRIP-5 echter niet naar een hoger niveau, zoals wel het geval zou zijn bij een nationale fase, maar blijft bij de voorzitters van de betrokken regio's. De interregionale incidentbestrijding zal wel gezamenlijk ter hand worden genomen (Brandweer Nederland, sd; Vols, Easton, & De Pauw, 2020).

Een vergelijkend schema tussen de GRIP-niveaus en de noodplanningsfases in België werd toegevoegd op pagina 20.

Voor dit onderzoek is het verschil tussen de aanpakken van beide landen op vlak van de betrokken functies mogelijks het meest interessant. In Nederland wordt er immers vanaf GRIP-1, naast officieren van de betrokken hulpdiensten, een functionaris crisiscommunicatie en een informatiemanager, gewerkt met een 'officier van dienst Bevolkingszorg (OvD-BZ). Deze officier heeft als doel een analyse te maken van het incident, de verwachte ontwikkelingen van het incident en de daarbij horende meest toepasselijke acties. Hierbij staat hij de leider CoPI, vergelijkbaar met de Belgische functie DIR-CP-OPS, en de andere disciplines bij en adviseert hij hen over de te nemen maatregelen op vlak van bevolkingszorg. De OvD-BZ zorgt ook voor een overdracht van de processen aan de reguliere organisaties en zorgt voor de mono-/multidisciplinaire evaluatie. Ten slotte zal hij ook de overdracht aan de gemeente doen in kader van de nazorgfase (Brandweer Nederland, sd; Nederlands Instituut Publieke Veiligheid, 2024).

Het feit dat in de Nederlandse aanpak van incidenten gewerkt wordt met een aparte verantwoordelijke voor de crisiscommunicatie, informatievergaring en bevolkingszorg, doet vermoeden dat de opsplitsing bijdraagt tot een betere aanpak van deze incidenten. Wanneer we de drie functies vergelijken met de Belgische equivalenten, komen we uit dat een deel van het takenpakket van deze functies, opgenomen dient te worden door discipline 5. De gap tussen het takenpakket van D5 en die van de drie Nederlandse functies, zou de verklaring kunnen geven waarom in verschillende Vlaamse gemeentes de NPC op het terrein komt.

Om de aanpak van incidenten in Nederland en België verder te kunnen vergelijken, werd binnen dit onderzoek een interview gevoerd met de strategisch adviseur Bevolkingszorg uit de veiligheidsregio Midden- en West-Brabant. Dit interview werd ook uitgevoerd om een beter inzicht te krijgen in de dienst Bevolkingszorg en de meerwaarde van deze dienst bij incidenten.

Inzichten uit communicatie en interview met ‘strategisch adviseur Bevolkingszorg – Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant’

De dienst Bevolkingszorg situeert zich op regionaal (zone) niveau bij de veiligheidsregio. In de functie van Officier van Dienst Bevolkingszorg of Strategisch adviseur Bevolkingszorg ligt de belangrijkste taak in het zorgen voor afstemming en samenwerking tussen alle gemeenten op het gebied van bevolkingszorg in de Veiligheidsregio. Als de functie van noodplanningscoördinator wordt vergeleken met een Nederlandse functie, dan valt deze inhoudelijk tijdens de koude fase best te vergelijken met de functie van ‘adviseur crisisbeheersing (veiligheid en/of openbare orde)’. De adviseur crisisbeheersing is een ambtenaar werkzaam bij een gemeente (Persoonlijke communicatie met Thomas Goudsmits - Strategisch adviseur Bevolkingszorg - Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, 2024).

Volgens Nederlandse wetgeving is het team bevolkingszorg belast met vijf concrete bevolkingszorgtaken (Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, 2023):

- Het geven van voorlichting aan de bevolking over incidenten en risico’s;
- Het voorzien in opvang en verzorging van de bevolking;
- Het verzorgen van nazorg voor de bevolking;
- Het registreren van slachtoffers;
- Het registreren van schadegevallen.

De uitgangspunten van de dienst Bevolkingszorg tijdens een incident zijn (Nederlands Instituut Publieke Veiligheid, 2023):

- De samenleving neemt haar verantwoordelijkheid tijdens en na een crisis;
- Zelfredzaamheid wordt waar nodig gestimuleerd;
- Er wordt rekening gehouden met en gebruik gemaakt van spontane hulp uit de samenleving;
- De gemeente en hulpdiensten bereiden zich voor op ‘redelijkerwijs te verwachten’ crisis.

De OvD-BZ wordt bij bepaalde meldingsclassificaties van incidenten onmiddellijk mee gealarmeerd via de noodcentrale van politie en brandweer. Dit verloopt via een pager of telefonisch. Bij incidenten met asbest of bij een incident waarvoor minimaal GRIP-1 werd afgekondigd, zal de OvD-BZ steeds ter plaatse gaan. Bij andere incidenten zal de OvD-BZ in de systemen kijken om op basis van eerste informatie of ‘situation report’ (SitRep) een inschatting te maken of hij ter plaatse dient te gaan. Hierbij kan het zijn dat er telefonische afstemming is met de officiers van de hulpdiensten. Het uitgangspunt dat hierbij gebruikt wordt, is dat een snelle betrokkenheid zorgt voor een snel inzicht op de (mogelijke) impact van het incident op de gemeente.

Voor de dienst bevolkingszorg van de veiligheidsregio Midden- en West-Brabant worden dagelijks 7 functies via een permanentie of zoals in Nederland genoemd: ‘hard piket’ voorzien. Om deze permanentiefuncties te bemannen wordt er naar een breed aantal personeelsleden gekeken dat werkzaam is voor de gemeente. Deze functies kunnen door personen worden uitgevoerd waarvan hun primaire functie niet gerelateerd is aan noodplanning of crisisbeheer, zoals coördinator uitvoeringsdienst of medewerker sociale dienst. De functies op hard piket nemen zij als het ware bijkomend op naast hun eigenlijke functies.

Elke medewerker die een functie op hard piket opneemt, dient voorafgaand een opleiding van één of meerdere dagen te volgen afhankelijk van de functie. Voor de rol van OvD-BZ of van algemeen commandant bevolkingszorg (AC-BZ) is dit een opleiding dat landelijk georganiseerd wordt door het 'Landelijk Instituut Publieke Veiligheid'.

Vervolgens wordt aangegeven dat er grote verschillen zijn qua uitrustingsniveau tussen de verschillende gemeenten van de veiligheidsregio's. Om deze verschillen te beperken, is de veiligheidsregio Midden- en West-Brabant bezig met het opstellen van een kader met minimale vereisten voor de uitrusting van de OvD-BZ.

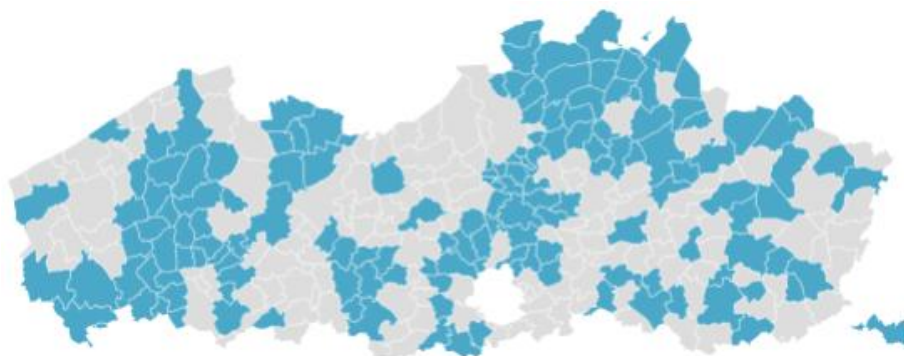
Ten slotte blijkt dat de herkenning en de erkenning van de aanwezigheid van de OvD-BZ door de hulpdiensten een positieve evolutie aan het doormaken is. De dienst Bevolkingszorg wordt in Nederland erkent als een volwaardige hulpdienst en benoemd als de 4^e pijler van crisisbeheer. Al zijn ook hier verschillen merkbaar tussen de officieren van de andere hulpdiensten.

Resultaten eigen onderzoek

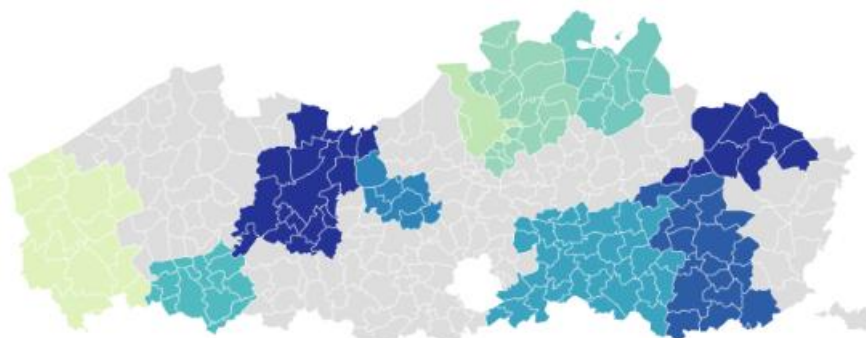
Digitale bevraging

Demografische gegevens

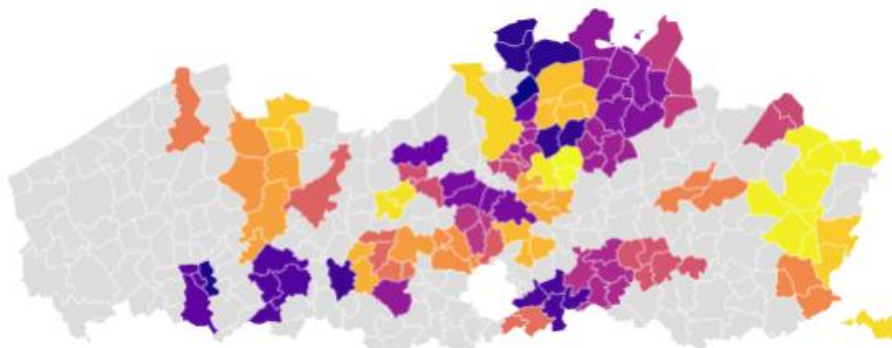
Er namen 96 noodplanningscoördinatoren deel aan de digitale bevraging tussen 18 november 2024 en 22 december 2024. In diezelfde periode namen 145 personen vanuit één van de vijf disciplines deel aan de digitale bevraging gericht op de disciplines. Op onderstaande kaarten wordt aangeduid welke gemeenten vertegenwoordigd worden door respectievelijk een noodplanningscoördinator, een brandweer- of een politieofficier die deelnam aan de vragenlijst.

Figuur 3: Overzicht vertegenwoordigde lokale besturen door NPC – gecreëerd met 'Datawrapper'

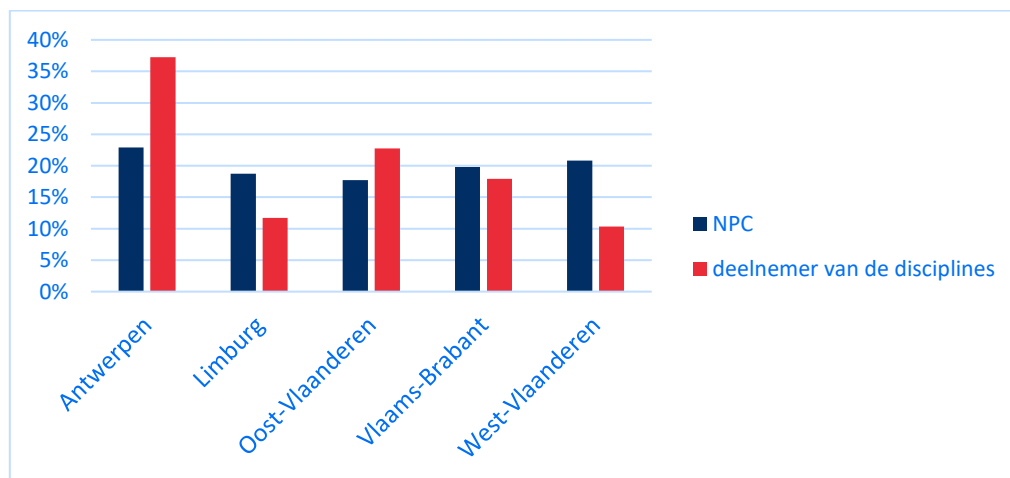
Figuur 4: Brandweertzones vertegenwoordigd in de bevraging van de hulpdiensten – gecreëerd met 'Datawrapper'

Figuur 5: Politiezones vertegenwoordigd in de bevraging van de hulpdiensten - gecreëerd met 'Datawrapper'

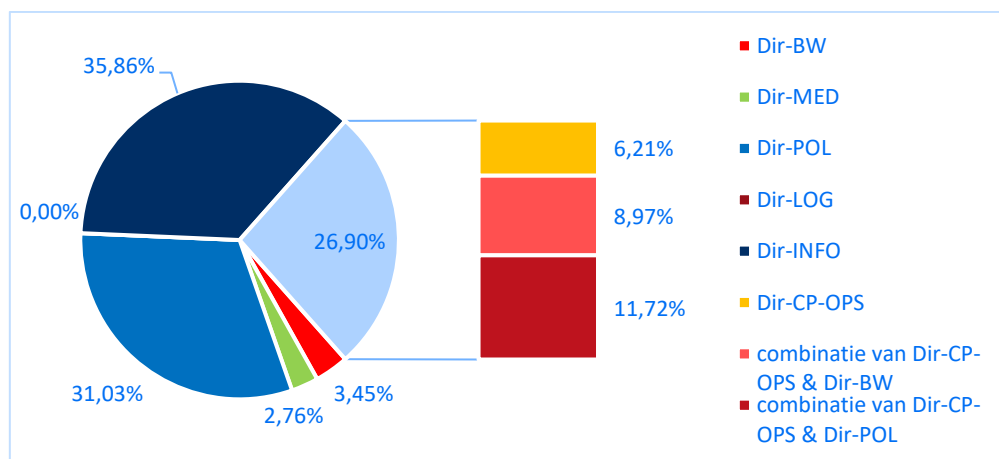
De noodplanningscoördinatoren die deelnamen aan dit onderzoek vertegenwoordigen samen 156 lokale besturen, wat overeenstemt met 52% van de Vlaamse gemeenten. Deelnemers met een achtergrond bij de brandweer vertegenwoordigen 10 hulpverleningszones, wat neerkomt op 29,41% van de Vlaamse hulpverleningszones. Daarnaast vertegenwoordigen de deelnemers met een achtergrond bij de politie, 48 politiezones, ofwel 44,44% van de politiezones in Vlaanderen.

Uit de analyse van de vragenlijst gericht op de vijf disciplines blijkt dat een relatief groot aandeel van de deelnemers afkomstig is uit de provincies Antwerpen (n=54) en Oost-Vlaanderen (n=33). Limburg (n=17) en West-Vlaanderen (n=15) zijn minder sterk vertegenwoordigd. Bij de bevraging van de noodplanningscoördinatoren is er sprake van een meer gelijkmatige geografische verdeling van de provincies.

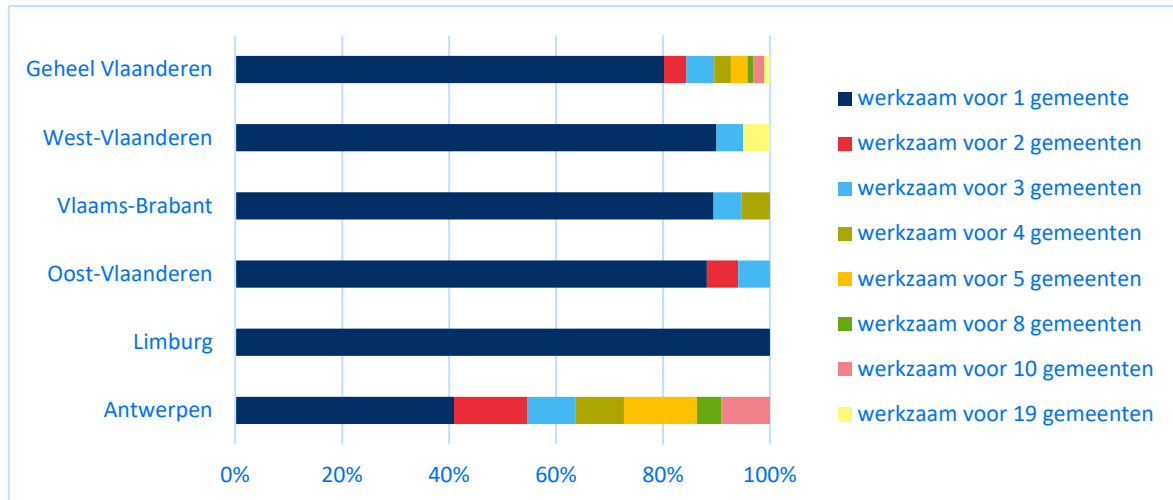
Figuur 6: Aantal respondenten per provincie

Vanuit de disciplines is de grootste vertegenwoordiging vanuit discipline 3 (42,76%) waarbij 11,72% dit combineert met de rol van Dir-CP-OPS. Discipline 5 vertegenwoordigt 35,86% van de deelnemers. Discipline 1 wordt vertegenwoordigd door 12,41% van de deelnemers, waarvan 8,97% in combinatie met de rol van Dir-CP-OPS. 6,21% van de deelnemers gaf aan vanuit de rol van Dir-CP-OPS deel te nemen, maar gaf niet aan vanuit welke discipline ze deze rol opnamen. Vervolgens nam 2,76% deel vanuit de medische discipline. Vanuit discipline 4 nam één respondenten deel, dit was echter vanuit de rol van Dir-CP-OPS.

Figuur 7: verdeling tussen de disciplines

Verder tonen de resultaten dat 80% van de noodplanningscoördinatoren exclusief werkzaam is voor één lokaal bestuur. Een kleiner aandeel combineert de functie voor meerdere besturen. De verdeling wordt in onderstaande grafiek weergegeven op zowel het niveau van heel Vlaanderen, als gedetailleerd per provincie:

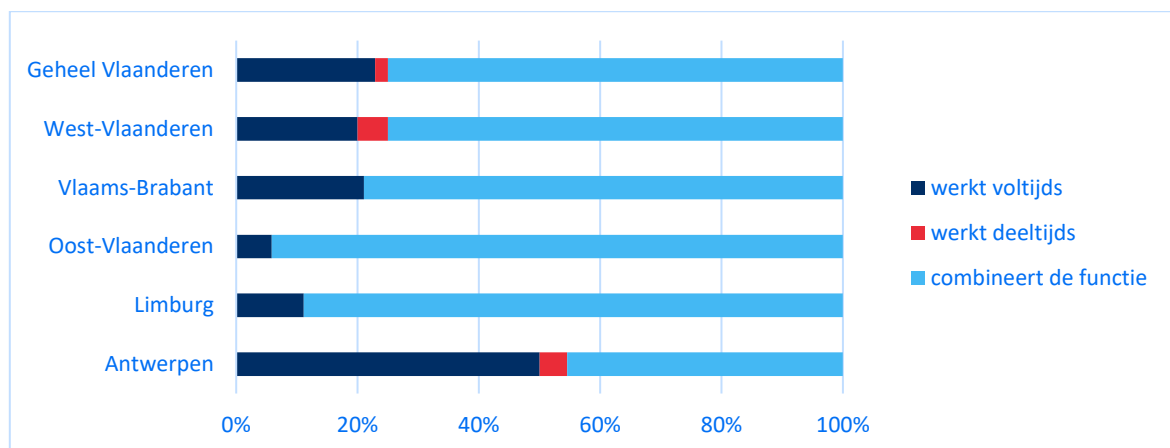

Figuur 8: Grootte werkgebied NPC

Opvallend in deze analyse is dat in de provincie Antwerpen 60% van de deelnemende noodplanningscoördinatoren werkzaam is voor meer dan één gemeenten, waar dit in de andere provincies slechts 10 - 15% is.

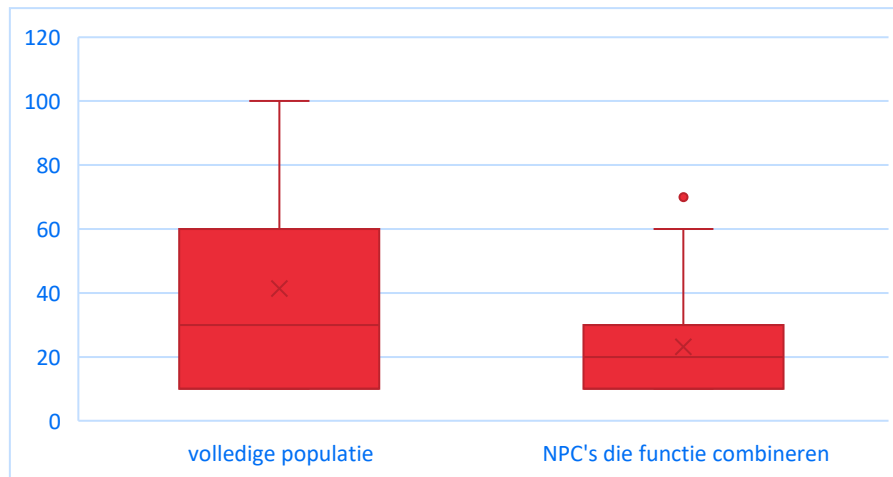
69,79% van de noodplanningscoördinatoren geeft aan dat er geen andere noodplanningscoördinator actief is binnen hetzelfde werkgebied. Bij 26,04% van de deelnemers is er wel 1 andere noodplanningscoördinator, bij 3,13% zijn er 2 en bij 1,04% zijn er 4 andere noodplanningscoördinatoren werkzaam binnen hetzelfde gebied.

Uit de bevraging blijkt dat slechts 22,92% van de noodplanningscoördinatoren voltijds werkzaam is binnen het vakgebied noodplanning. 2,08% werkt deeltijds en 75% combineert de functie van noodplanningscoördinator met een andere functie. Er zijn duidelijke provinciale verschillen zichtbaar in de resultaten: in Antwerpen werkt 50% van de noodplanningscoördinatoren voltijds, terwijl dit in Oost-Vlaanderen slechts 5,88% is.

Figuur 9: verdeling voltijds/deeltijds per provincie

Het gemiddeld regime dat deelnemende noodplanningscoördinatoren werkzaam zijn binnen het vakgebied van noodplanning, bedraagt 41,35% (SD = 34,75%). Wanneer er specifiek gekeken wordt naar de deelnemers die de functie combineren, bedraagt het gemiddelde regime dat ze werken binnen noodplanning 23,19% (SD = 14,61%).

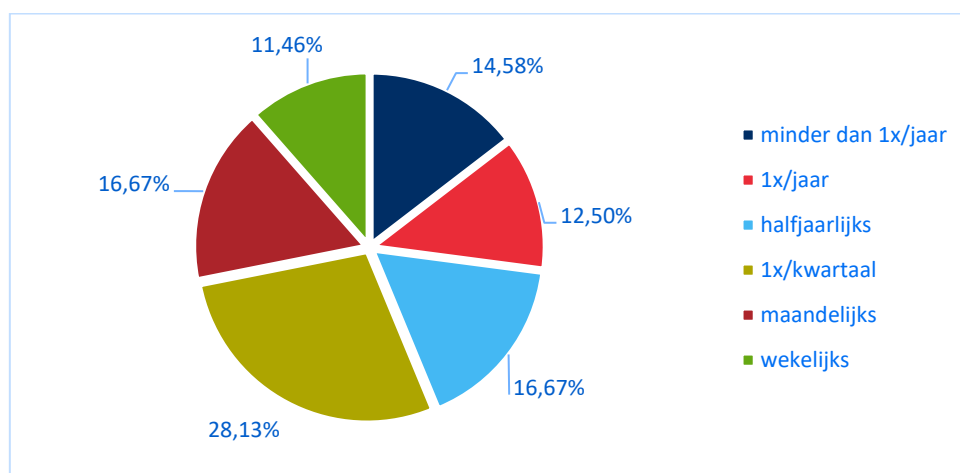

Figuur 10: Boxplot spreiding regime NPC

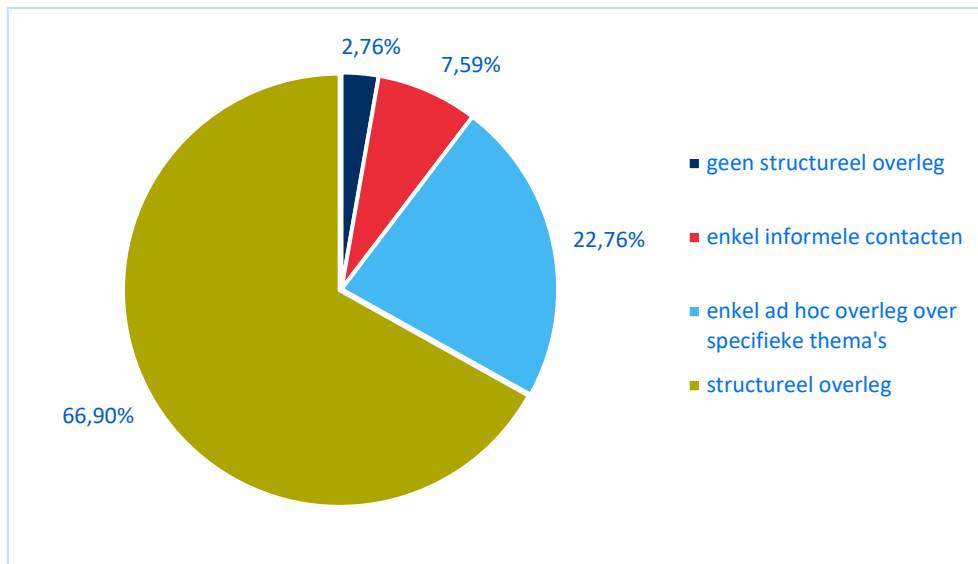
De analyse van de antwoorden uit het eerste deel van de digitale vragenlijst bevestigd dat er verschillen zijn tussen de vijf Vlaamse provincies. Dit onder meer op vlak van de grootte van het werkgebied van de noodplanningscoördinator, alsook op het regime dat hij de focus kan leggen op noodplanning en crisisbeheer.

Invulling functie

Het tweede deel van de digitale bevraging legde de focus op de invulling van de functie van een noodplanningscoördinator. In de digitale bevraging werd geïnformeerd bij de noodplanningscoördinatoren hoeveel contactmomenten zij gemiddeld hadden met de leidinggevendenden vanuit de disciplines. Bij de deelnemers vanuit de disciplines werd bevraagd of er structureel overleg was tussen de deelnemer en de betrokken noodplanningscoördinatoren uit hun zone. Deze resultaten worden getoond in figuur 12 en figuur 13.

Figuur 11: Het gemiddeld aantal contactmomenten (vergaderingen, adviesraad, rondgang, ...) tussen NPC en leidinggevendenden van de hulpdiensten (bron: vragenlijst NPC's)

Figuur 12: Aanwezigheid overleg NPC - deelnemer discipline (bron: vragenlijst disciplines)

Wanneer gekeken wordt naar het aantal contactmomenten, toont de bevraging bij de deelnemers vanuit de disciplines aan dat de deelnemers die structureel overleg hebben met de noodplanningscoördinator, ook significant hoger scoren qua eigen inschatting van kennis over de functie van noodplanningscoördinator ($p = .004$). Indien dezelfde vergelijking gemaakt wordt op basis van de resultaten uit de bevraging van noodplanningscoördinatoren, kan er geen significant verschil worden aangetoond ($p = .734$).

De meerwaarde van de aanwezigheid van de noodplanningscoördinator werd wel significant hoger ingeschat door de noodplanningscoördinatoren zelf, bij onderstaande incidenten zonder fase, wanneer het aantal contactmomenten met leidinggevend van de disciplines hoger lag:

- Brand industrie ($p = .030$)
- Instortingsgevaar ($p = .037$)
- Luchtvaartongeval ($p = .023$)
- Ongeval gevaarlijke stoffen ($p = .037$)
- Scheepvaartongeval ($p = .009$)

Ook voor onderstaande incidenten met een operationele fase, werd door de noodplanningscoördinatoren een significant hogere meerwaarde aangegeven, wanneer het aantal contactmomenten met leidinggevend van de disciplines hoger lag:

- Brand bos/heide ($p = .006$)
- Brand gebouw ($p = .030$)
- Brand hoogspanningscabine ($p = .006$)
- Brand industrie ($p = .025$)
- Brand voertuig ($p = .002$)
- Incident SEVESO-bedrijf ($p = .017$)
- Instortingsgevaar ($p = .004$)
- Luchtvaartongeval ($p = .039$)
- Ongeval gevaarlijke stoffen ($p = .003$)
- Redding te water ($p = .008$)
- Schouwbrand ($p = .011$)
- Verkeersongeval met gewonden ($p = .003$)
- Verkeersongeval zonder gewonden ($p = .006$)

Voor enkele vragen uit het tweede deel van de digitale bevraging werd dezelfde vraagstelling voorgelegd aan zowel de deelnemers uit de disciplines, als aan de noodplanningscoördinatoren. Hierdoor is het mogelijk om de antwoorden van beide groepen te vergelijken. De resultaten worden in tabel 2 weergegeven op de volgende bladzijde.

Tabel 2: vergelijking NPC-Deelnemers vanuit de disciplines over invulling van de functie NPC

		NPC (n = 96)	Deelnemers vanuit disciplines (n = 145)	P-waarde
Begrip over de rol van de NPC door de hulpdiensten	Geen begrip	2,08%	0,00%	.153
	Beperkt begrip	8,33%	5,52%	
	Goed begrip	64,58%	63,45%	
	Zeer goed begrip	25,00%	31,03%	
Aantal oefeningen waaraan de NPC deelneemt samen met de hulpdiensten	<1 keer per jaar	31,25%	25,52%	.079
	1 keer per jaar	38,54%	33,79%	
	Meerdere malen per jaar, maar niet maandelijks	29,17%	34,48%	
	Maandelijks	1,04%	41,40%	
	Anders	0,00%	2,07%	
Neemt de NPC deel aan motorkapoverleg (MKO) tijdens oefening	Neen	82,29%	80,00%	.658
	Ja	17,71%	20,00%	
Neemt de NPC deel aan CP-OPS tijdens oefening	Neen	62,50%	46,90%	.013
	Ja	37,50%	53,10%	
Neemt de NPC deel aan CC-Gem tijdens oefening	Neen	8,33%	25,52%	<.001
	Ja	91,67%	74,48%	
Neemt de NPC deel aan CC-Prov tijdens oefening	Neen	86,46%	87,59%	.798
	Ja	13,54%	12,41%	
Aan welk type overleg neemt NPC deel tijdens oefening: anders	Neen	94,79%	89,66%	.157
	Ja	5,21%	10,34%	
Hebt u toegang tot de contactgegevens van de officieren van de hulpdiensten/NPC's	Neen	25,00%	0,03%	<.001
	Ja, via Paragon	16,67%	18,62%	
	Ja, via de meldkamer	21,88%	4,83%	
	Ja, zelf in het bezit	36,46%	73,10%	
Hoe ervaart u de samenwerking met de leden van de disciplines/de NPC	Geen samenwerking/onvoldoende ervaring	4,17%	1,38%	.075
	Zeer veel ruimte tot verbetering	4,17%	5,52%	
	Behoeft verbetering	13,54%	11,72%	
	Goed	48,96%	39,31%	
	Zeer goed	29,17%	42,07%	

Uit deze resultaten blijkt dat er drie significante verschillen zijn tussen de antwoorden van de groep van de noodplanningscoördinatoren en de groep met respondenten vanuit de vijf disciplines, namelijk:

- Significant meer deelnemers vanuit de discipline geeft aan dat de noodplanningscoördinator deelneemt aan het overleg in de CP-OPS tijdens een oefening ($p = .013$);
- Significant meer noodplanningscoördinatoren geeft aan dat ze als NPC deelnemen aan het overleg van het gemeentelijke coördinatiecomité ten opzichte van dat de deelnemers van de disciplines aangeeft dat een NPC deelneemt aan dit overleg ($p < .001$);
- Significant minder noodplanningscoördinatoren geeft aan zelf in het bezit te zijn van de contactgegevens van officieren van de hulpdiensten ten opzichte van het aantal respondenten vanuit de disciplines dat in het bezit is van de contactgegevens van de noodplanningscoördinator ($p < .001$).

Verder werd aan de noodplanningscoördinatoren gevraagd welke middelen zij ter beschikking hadden via de werkgever. In onderstaande tabel wordt aangegeven hoeveel procent van de bevraagde noodplanningscoördinatoren in het bezit is van het hulpmiddel:

Tabel 3: Overzicht welke middelen de NPC ter beschikking heeft

HULPMIDDEL	% IN HET BEZIT
GSM MET ABONNEMENT	68,75
GSM MET BLUE LIGHT MOBILE (BLM) KAART	20,83
LAPTOP	97,92
4G-DONGLE	13,54
DIENSTVOERTUIG (ENKEL TIJDENS KANTOORUREN)	22,92
DIENSTVOERTUIG (ZOWEL TIJDENS, ALS BUITEN KANTOORUREN)	7,29
DIENSTVOERTUIG DAT PRIORITAIR IS UITGERUST	9,38
FLUOHESJE NPC	71,88
VEILIGHEIDSSCHOENEN	44,79
VEILIGHEIDSHELM	42,71
FFP2 OF FFP3 MONDMASKERS	38,54
ASTRID-ZENDER	7,29

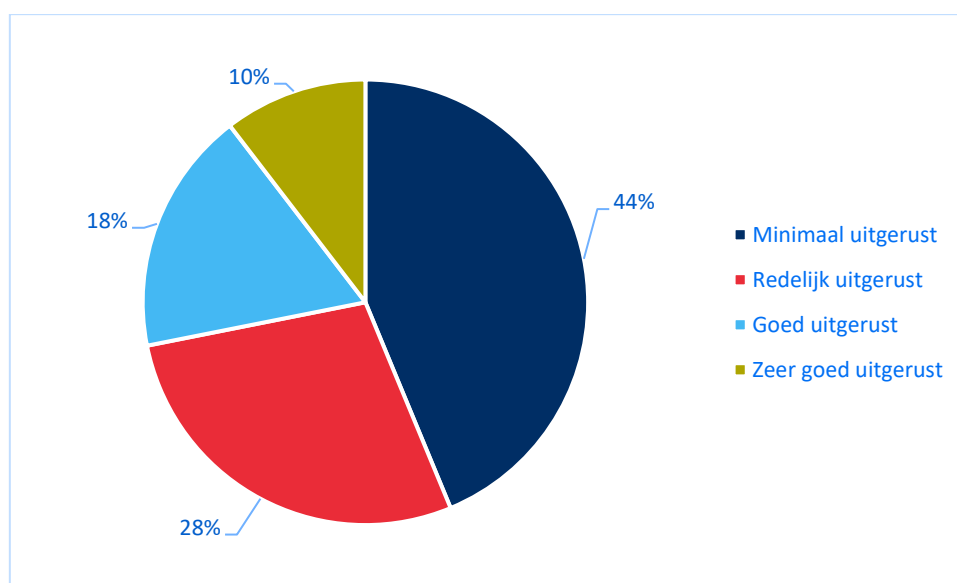
Om een verdere analyse mogelijk te maken, werden de deelnemers op basis van hun beschikbare middelen ingedeeld in groepen. Deze groepen werden bekomen door een score toe te kennen aan elk hulpmiddel en deze scores vervolgens op te tellen (Tabel 4). Aan de hand van deze werkwijze werden vier groepen bekomen namelijk:

- Minimaal uitgerust: score tussen 1 en 5;
- Redelijk uitgerust: score tussen 6 en 10;
- Goed uitgerust: score tussen 11 en 15;
- Zeer goed uitgerust: score ≥ 16 .

Tabel 4: scoreverdeling voor onderverdeling groepen

HULPMIDDEL	+1	+2	+3	+4	+5	+6
GSM MET ABONNEMENT	X					
GSM MET BLM KAART		X				
LAPTOP	X					
4G-DONGLE		X				
DIENSTVOERTUIG (ENKEL TIJDENS KANTOORUREN)		X				
DIENSTVOERTUIG (ZOWEL TIJDENS, ALS BUITEN KANTOORUREN)				X		
DIENSTVOERTUIG DAT PRIORITAIR IS UITGERUST						X
FLUOHESJE NPC	X					
VEILIGHEIDSSCHOENEN		X				
VEILIGHEIDSHELM			X			
FFP2 OF FFP3 MONDMASKERS			X			
ASTRID-ZENDER				X		

Wanneer de noodplanningscoördinatoren die deelnamen aan het onderzoek opnieuw verdeeld worden volgens bovenstaande classificatie, wordt volgende verdeling bekomen:

Figuur 13: Verdeling uitrustingsniveau NPC

Hierbij kan een significant verschil aangetoond worden tussen de verschillende provincies op vlak van uitrustingsniveau van de noodplanningscoördinator ($p = .029$).

Na deze initiële analyse werd er bijkomstig een aanvullende statistische toets uitgevoerd, een zogenaamde post-hoc analyse. Deze analyse was noodzakelijk omdat er simultaan meerdere vergelijkingen werden gemaakt, namelijk de verschillen tussen de verschillende provincies. Hoe meer vergelijkingen simultaan worden gemaakt, hoe groter de kans dat er een toevallig verschil wordt gevonden dat in werkelijkheid niet betekenisvol is.

Om het risico op een vals positief resultaat te beperken, werd gebruik gemaakt van een Bonferroni-correctie. Deze correctie past de significantiedrempel aan. Voor deze analyse, alsook verdere vergelijkingen tussen de provincies waarbij de Bonferroni-correctie werd toegepast, geldt de strengere significantiewaarde van $p < .005$.

Binnen de provincie Antwerpen ligt het uitrustingsniveau van de noodplanningscoördinator significant hoger dan binnen de provincie Vlaams-Brabant ($p = .004$). Tussen de andere provincies werden geen significante verschillen aangetoond.

De NPC tijdens een incident

Als eerste vraag in dit onderdeel van de vragenlijst werd gepolst naar hoe de deelnemers vanuit de disciplines de rol van de noodplanningscoördinator zouden beschrijven tijdens een incident met een operationele coördinatie. De vraag werd ook aan de noodplanningscoördinatoren gesteld maar dan over hun eigen rol. In onderstaande tabel wordt de verdeling van de antwoorden getoond:

Tabel 5: Hoe wordt de rol van NPC beschreven tijdens een incident zowel door de NPC zelf, als door de disciplines

ROL VAN NPC	DEELNEMER VANUIT DE DISCIPLINES (N=145)	NOODPLANNINGSCOÖRDINATOR (N=96)	P- WAARDE
ADVISEREND	43%	41%	.088
OPERATIONEEL	20%	7%	
STRATEGISCH	37%	35%	
ANDERE (COMBINATIE, AFHANKELIJK VAN INCIDENT	0%	17%	

Vervolgens werd er gevraagd aan de noodplanningscoördinatoren of zij waren opgenomen in de verwittigingslijsten die gehanteerd worden door de NC112 of de meldkamers van de brandweer. Uit de antwoorden op deze vraag blijkt dat 75% van de deelgenomen noodplanningscoördinatoren effectief opgenomen is in dergelijke lijsten.

Verder werd gekeken naar wanneer de noodplanningscoördinator zich naar de locatie van een incident begeven. Deze vraag werd zowel aan de hulpverleners gevraagd, alsook aan de noodplanningscoördinatoren. In volgende tabel worden de resultaten vergeleken.

Tabel 6: vergelijking tussen de antwoorden van de NPC's/hulpdiensten over wanneer een NPC naar de incidentlocatie komt

WANNEER BEGEEFT DE NPC/U ZICH NAAR DE INCIDENTLOCATIE	DEELNEMER VANUIT DE DISCIPLINES (N=145)	NOODPLANNINGSC OÖRDINATOR (N=96)	P-WAARDE
NOOIT	22,76%	6,25%	<.001
VANAF EEN OPERATIONELE COÖRDINATIE	40%	39,58%	.948
VANAF EEN GEMEENTELIJKE FASE	27,59%	36,46%	.145
OP VRAAG V/D HULPDIENTEN	33,10%	64,58%	<.001
OP VRAAG V/D BURGEMEESTER	33,10%	72,92%	<.001
OP VRAAG V/D DIR-CP-OPS	24,14%	54,17%	<.001
OP EIGEN INITIATIEF	32,41%	47,92%	.016

Uit bovenstaande antwoorden kan afgeleid worden dat de noodplanningscoördinator significant vaker aangeeft aanwezig te zijn op het terrein op vraag van de hulpdiensten, de burgemeester of de Dir-CP-OPS, alsook op eigen initiatief, dan de deelnemers vanuit de disciplines. Daartegenover geven de deelnemers vanuit de disciplines significant vaker aan dat de noodplanningscoördinator nooit op het incidentterrein aanwezig is.

Bijkomstig werd aan de deelnemers vanuit de disciplines gevraagd of de noodplanningscoördinator deelneemt aan het overleg in de CP-OPS in de zone waar ze werkzaam zijn. 58% van de deelnemers geeft aan dat dit het geval is binnen hun zone. Volgend op deze vraag werd gepolst of de deelnemer de aanwezigheid op het terrein van de noodplanningscoördinator zou zien als een meerwaarde. 21% van de deelnemers zag hier geen meerwaarde in. De deelnemers dat wel een meerwaarde zag in de aanwezigheid, kan worden opgesplitst in drie delen:

- De groep die een meerwaarde zag afhankelijk van het type incident: 39% van de deelnemers;
- De groep die een meerwaarde zag vanaf een operationele coördinatie: 14% van de deelnemers;
- De groep die een meerwaarde zag onafhankelijk van de fase of van het incident: 21% van de deelnemers.

Vervolgens werd geanalyseerd of er significante verschillen waren tussen de verschillende provincies op vlak van of de deelnemers van de disciplines een meerwaarde ervaren in de aanwezigheid van de noodplanningscoördinator op het terrein bij incidenten. Deze analyse bevestigde de aanwezigheid van een significant verschil ($p = .003$). Vervolgens werd een post-hoc analyse uitgevoerd, waar de provincies twee-aan-twee werden vergeleken met behulp van een Bonferroni-correctie.

Uit deze post-hoc analyse bleek dat er een significant verschil was tussen de deelnemers vanuit de disciplines uit de provincie Antwerpen en deelnemers vanuit de disciplines uit de provincie Limburg ($p = .003$), alsook tussen deelnemers vanuit de disciplines uit Antwerpen en uit Oost-Vlaanderen ($p = .002$). In beide gevallen suggereert de analyse dat de deelnemers uit de provincie Antwerpen vaker een meerwaarde zien in de aanwezigheid van de noodplanningscoördinator. Tussen de andere provincies werd geen significant verschil aangetoond.

Wanneer er aan de hand van een thematische analyse gekeken wordt naar de belangrijkste redenen die de laatste groep aangeeft om de aanwezigheid als een meerwaarde te zien, komen volgende thema's naar voren:

- Kennis en expertise;
- Netwerk en contacten;
- Coördinatie en helikoptervisie;
- Ondersteuning (administratief en logistiek).

"De aanwezigheid van de noodplanningscoördinator op het terrein biedt niet alleen een efficiënte coördinatie en helder overzicht, maar speelt ook een belangrijke rol in het bieden van geruststelling. Voor alle betrokken partijen – van hulpdiensten tot burgers – is het van meerwaarde te weten dat er een verantwoordelijke aanwezig is die het geheel overziet en de processen effectief stroomlijnt. Door deze fysieke aanwezigheid wordt niet alleen de communicatie verbeterd en worden beslissingen sneller genomen, maar wordt ook het vertrouwen versterkt dat de situatie professioneel wordt beheerd." (Deelnemer 145 – vragenlijst Discipline)

De deelnemers die aangaven dat de meerwaarde afhankelijk is van het type incident, werden verder bevraagd om de karakteristieken van deze type incidenten toe te lichten. Opnieuw werden de antwoorden geanalyseerd volgens wederkerende thema's. De belangrijkste karakteristieken van deze incidenten zijn onder meer:

- Multidisciplinariteit en complexiteit;
- Grootschaligheid en impact;
- Gemeentelijke betrokkenheid;
- Specifieke gevaren;
- Logistieke noden.

"De NPC is essentieel bij complexe incidenten waarbij gecoördineerde actie, strategische planning en communicatie tussen disciplines de sleutel zijn tot een succesvolle aanpak." (Deelnemer 105 – vragenlijst disciplines)

De thema's die deze groep aangeeft op de vraag wat de belangrijkste redenen zijn dat de aanwezigheid van de NPC bij incidenten met deze karakteristieken een meerwaarde heeft, zijn:

- Contacten en netwerk;
- Coördinatie en efficiëntie;
- Ondersteuning (logistiek, administratief en praktisch);
- Kennis en expertise.

"Zij zijn wel 'de fikkers'. Zaken waarvoor wij vanuit operationele disciplines geen tijd hebben, kunnen zij voor hun rekening nemen. De NPC heeft een groot netwerk en mobiliseert dat vlot, wat ons helpt anticiperen op het incident." (Deelnemer 144 – vragenlijst disciplines)

"Denken in de diepte: NPC doet niet aan bronbestrijding en is al bezig met de volgende fase van de ramp." (Deelnemer 10 – vragenlijst disciplines)

Ten slotte kwamen volgende thema's terug bij de groep dat aangaf dat de aanwezigheid van de NPC geen meerwaarde heeft:

- Rolverdeling, rolonduidelijkheid;
- Gebrek aan toegevoegde waarde;
- Focus op beleid en strategie.

"De NPC is niet nodig op het terrein als het incident puur operationeel is. Het kan de efficiëntie verstoren als er te veel mensen coördineren zonder duidelijke afbakening van rollen." (Deelnemer 71 – vragenlijst disciplines)

Daarentegen werd aan de noodplanningscoördinatoren gevraagd of ze vroeger betrokken wilden worden bij incidenten. 58% van de bevroegde noodplanningscoördinatoren gaf aan dit niet nodig te vinden. Aan deze groep werd de vraag gesteld wat de belangrijkste redenen zijn dat ze een snellere betrokkenheid niet nodig vinden. Volgende thema's kwamen hierbij naar voren:

- Reeds zeer vroeg betrokken bij incident;
- Vertrouwen in huidige procedures/inschatting van hulpdiensten;
- Nood aan rol en meerwaarde;
- Beperkingen en uitdagingen, zoals onvoldoende tijd, middelen of personeel.

De groep noodplanningscoördinatoren dat wel vroeger betrokken wenst te worden, ziet een snellere informatiegaring, betere voorbereiding op de eventuele afkondiging van een fase en een betere instroom van info, als de belangrijkste argumenten voor de wens om vroeger betrokken te worden.

"Als we al van in het begin op de hoogte zijn van het incident, kunnen we zorgen dat de juiste mensen stand by zijn en snel schakelen." (Deelnemer 80 – vragenlijst NPC)

Als NPC bekijk je het incident meer vanuit een ander perspectief, waardoor er veel vlugger aandacht is voor communicatie, bevolkingszorg, ... terwijl de hulpdiensten zich (terecht) focussen op het bestrijden van de crisis. Nu zijn dit zaken die vaak te laat aandacht krijgen, waardoor je als NPC vaak achter de feiten aan loopt en te laat in actie kunt schieten. (Deelnemer 54 – vragenlijst NPC)

Wanneer er gepolst wordt naar de belangrijkste oorzaken die een vroegere betrokkenheid verhinderen, komen onderstaande thema's naar voor:

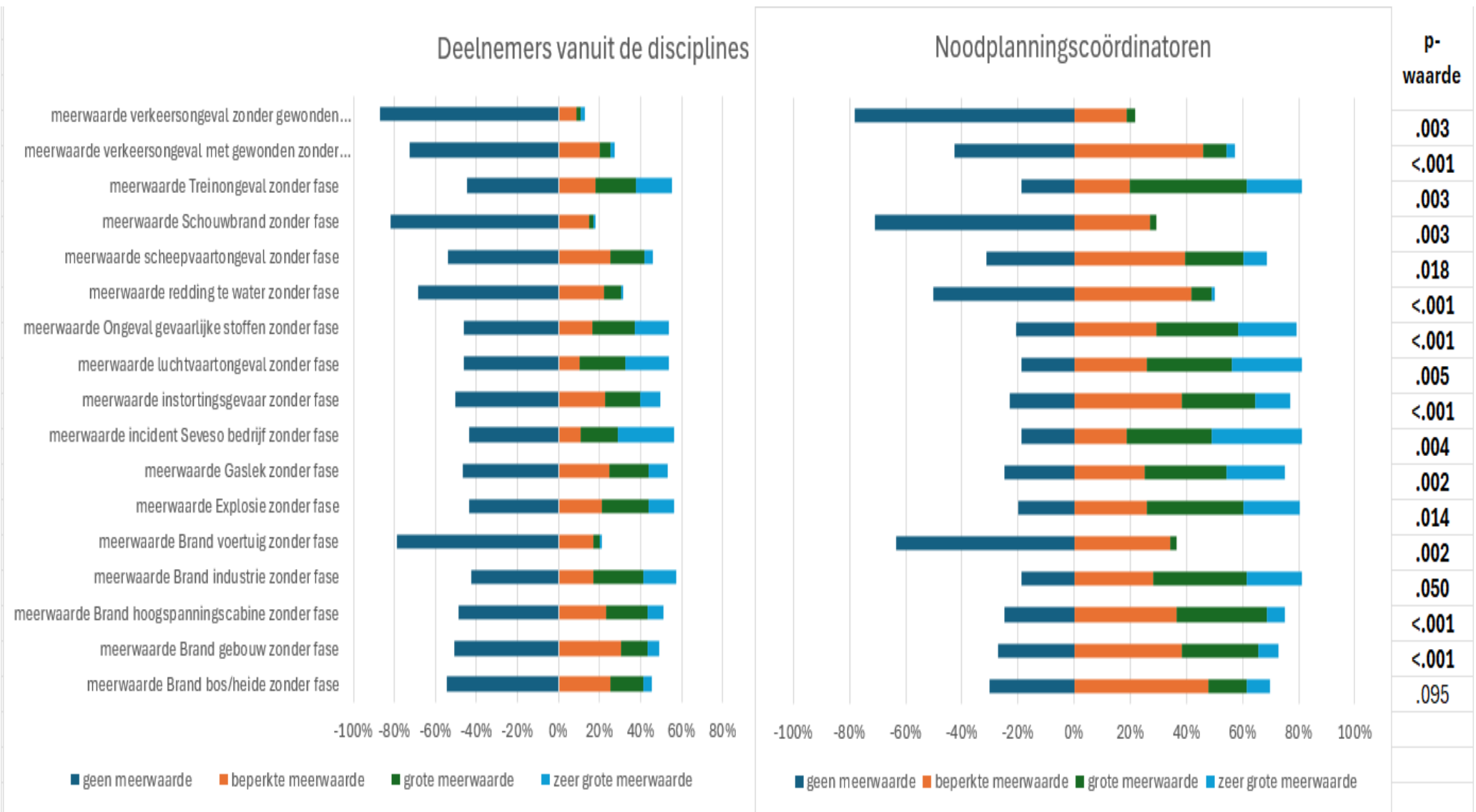
- Onbekendheid met de rol van NPC;
- Niet opgenomen in alarmeringsprocedure;
- Reflex om te denken aan NPC ontbreekt bij operationele leiding.

Vervolgens werd er gekeken naar de perceptie van de meerwaarde van de aanwezigheid van een noodplanningscoördinator bij specifieke type incidenten, zowel door de noodplanningscoördinator zelf, als door de deelnemers vanuit de disciplines. De antwoorden worden weergegeven op de volgende bladzijden in figuur 15 voor incidenten zonder een operationele coördinatie en in figuur 16 voor incidenten met een operationele coördinatie. In deze figuren geldt hoe meer de data zich aan de rechterkant bevindt van de grafiek, hoe groter de meerwaarde wordt gepercipieerd. In bijlage 5 worden dezelfde gegevens in de vorm van tabel weergegeven.

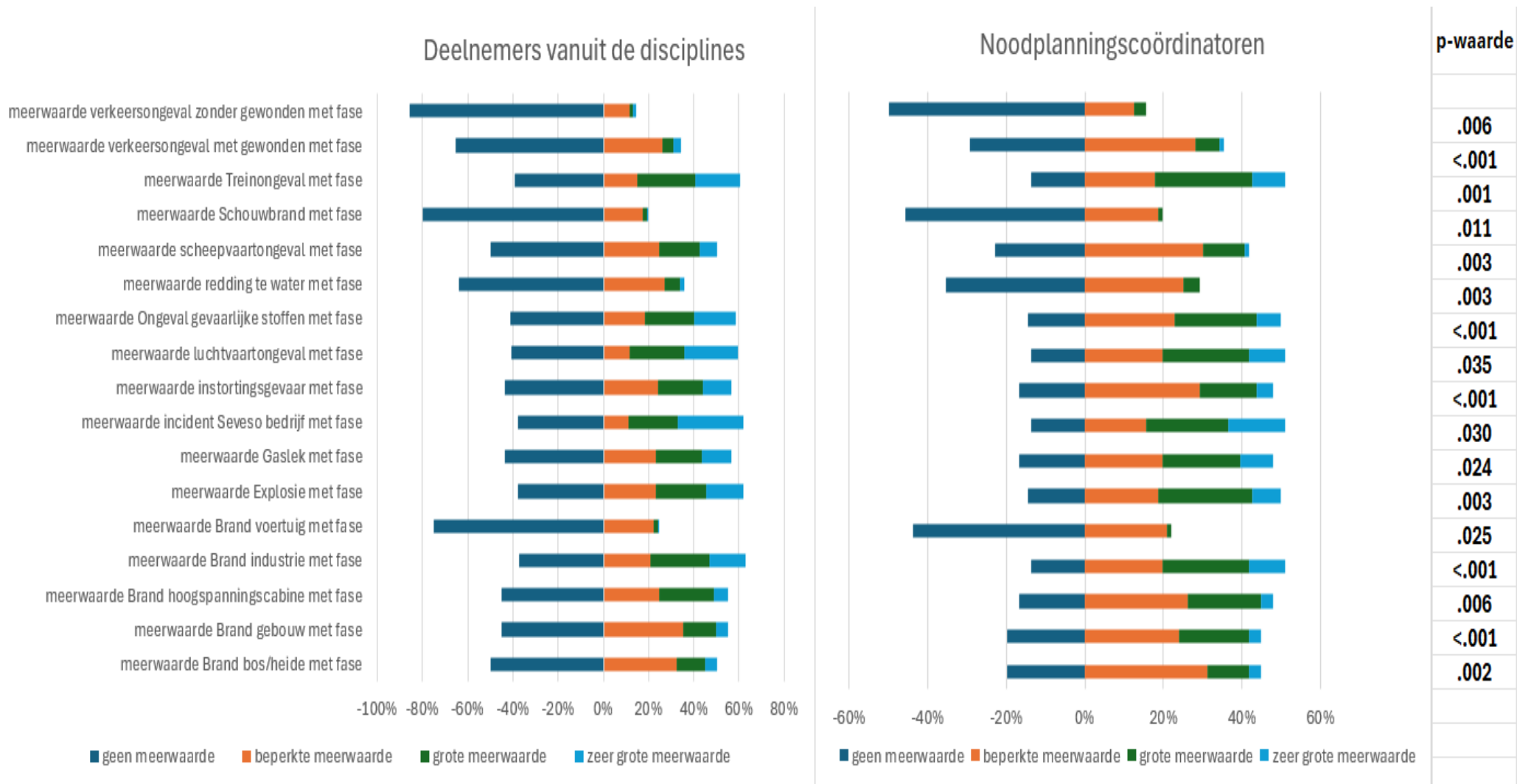
Aan beide groepen werd ook gevraagd om indien ze een meerwaarde ervaren van de aanwezigheid van de noodplanningscoördinator, deze meerwaarde te verduidelijken in relatie tot bepaalde type incidenten, zowel voor incidenten zonder, als met een operationele coördinatie. De verkregen antwoorden werden opnieuw onderworpen aan een thematische analyse.

Verschillende thema's kwamen terug, zowel wat de meerwaarde voor incidenten zonder een formele fase betreft, als voor incidenten met een operationele coördinatie:

- Communicatie;
 - o Belangrijke rol bij opstart reflex- en/of crisiscommunicatie;
 - o Opnemen van liaisonfunctie tussen hulpdiensten en andere partners;
- Bevolkingszorg;
 - o Openen van een opvanglocatie en coördineren van de opvang van slachtoffers;
 - o Hulp bij evacuatie;
 - o Opstart en voorbereiding van de nazorgfase;
- Methodologische en operationele ondersteuning;
 - o Administratieve ondersteuning;
 - o Behoudt van helikoptervisie;
 - o Anticiperen op een mogelijke escalatie en analyse van de (mogelijke) impact;
 - o Coördinatie en afstemming tussen verschillende partners en diensten;
- Toegang tot een breed netwerk binnen en buiten de gemeente;
- Kennis en ervaring;
 - o Kennis van procedures en noodplannen;
 - o Kennis van terrein en impactgebied;
 - o Ervaring met calamiteiten.

Figuur 14: Gepercipieerde meerwaarde door de disciplines en de NPC's, per type incident zonder een afgekondigde fase

Figuur 15: Gepercipieerde meerwaarde door de disciplines en de NPC's, per type incident met een operationele coördinatie

Uit de statistische vergelijking tussen de perceptie van meerwaarde van de aanwezigheid van de noodplanningscoördinator blijkt dat de noodplanningscoördinatoren zelf een significant grotere meerwaarde percipiëren bij de verschillende type incidenten dan de deelnemers vanuit de disciplines. Dit geldt zowel bij incidenten zonder een formele fase, alsook bij incidenten met een operationele coördinatie. De uitzondering hierop is het type incident ‘verkeersongeval zonder gewonden’, waarbij geen significant verschil waargenomen werd tussen de perceptie van beide groepen wanneer er voor dit incident geen fase werd afgekondigd.

Een verdere post-hoc analyse van de perceptie van meerwaarde voor deze verschillende type incidenten werd uitgevoerd waarbij gebruik gemaakt werd van een Bonferroni-correctie. Hierbij werd vergeleken of er een significant verschil aanwezig is tussen de deelnemers vanuit de verschillende provincies, en dit bij zowel de deelnemers vanuit de disciplines, als bij de noodplanningscoördinatoren.

Wanneer de focus ligt op de noodplanningscoördinatoren, kan er voor de incidenten zonder fase geen significant verschil aangetoond worden tussen de verschillende provincies. Bij de groep deelnemers vanuit de disciplines zijn er wel significante verschillen aan te tonen tussen de provincies voor verschillende type incidenten zonder afgekondigde fase.

Vanuit de disciplines werd in de provincie Antwerpen voor volgende type incidenten waarbij geen fase werd afgekondigd, een significant grotere meerwaarde ervaren van de fysieke aanwezigheid van de NPC ten opzichte van de disciplines in provincie Oost-Vlaanderen:

- Brand bos/heide ($p = .005$);
- Brand gebouw ($p < .001$);
- Brand hoogspanningscabine/
installatie ($p < .001$);
- Brand industrie ($p = .003$);
- Incident SEVESO-bedrijf ($p = .002$);
- Instortingsgevaar ($p = .004$);
- Luchtvaartongeval ($p = .002$);
- Scheepvaartongeval ($p = .001$);
- Verkeersongeval met gewonden
($p = .003$).

Binnen de provincie West-Vlaanderen werd voor volgende type incidenten zonder fase, minder meerwaarde ervaren van de fysieke aanwezigheid van de NPC ten opzichte van de provincie Antwerpen:

- Brand hoogspanningscabine/
installatie ($p < .001$);
- Brand industrie ($p = .002$);
- Explosie ($p = .002$);
- Incident SEVESO-bedrijf
($p = .003$);
- Luchtvaartongeval ($p < .001$);
- Scheepvaartongeval ($p < .001$);
- Treinongeval ($p = .004$);

Ten slotte werd door de disciplines vanuit de provincie Antwerpen voor volgende type incidenten zonder fase, een grotere meerwaarde ervaren dan door de disciplines in de provincie Vlaams-Brabant:

- Brand bos/heide ($p < .001$);
- Scheepvaartongeval ($p = .001$);
- Verkeersongeval met slachtoffers ($p = .005$).

Tussen de andere provincies kon voor de gepercipieerde meerwaarde van de fysieke aanwezigheid van de noodplanningscoördinator, vanuit de hulpdiensten, geen significant verschil meet worden opgemerkt.

Voor incidenten met een operationele coördinatie werden opnieuw significante verschillen waargenomen tussen de verschillende provincies. Dit zowel bij de deelnemende noodplanningscoördinatoren, als bij de groep vanuit de noodplanningsdisciplines.

Deelnemers uit de disciplines uit provincie Antwerpen ervaren voor onderstaande incidenten met een operationele coördinatie een grotere meerwaarde van de fysieke aanwezigheid van een NPC dan de deelnemers uit de disciplines uit provincie Limburg:

- Brand bos/heide ($p < .001$);	- Scheepvaartongeval ($p = .002$);
- Brand gebouw ($p = .004$);	- Verkeersongeval met gewonden ($p < .001$);
- Brand voertuig ($p = .002$);	- Verkeersongeval zonder gewonden ($p = .003$).
- Explosie ($p = .002$);	
- Instortingsgevaar ($p = .004$);	
- Redding te water ($p < .001$);	

Ook bij de noodplanningscoördinatoren werd er vanuit de provincie Antwerpen een grotere meerwaarde gepercipieerd aan de eigen fysieke aanwezigheid bij onderstaande incidenten dan uit de provincie Limburg:

- Brand gebouw ($p = .004$);	- Redding te water ($p = .002$);
- Brand industrie ($p < .001$);	- Scheepvaartongeval ($p = .001$);
- Brand voertuig ($p = .005$);	- Schouwbrand ($p = .002$);
- Explosie ($p = .003$);	- Treinongeval ($p = .002$);
- Luchtvaartongeval ($p = .003$);	- Verkeersongeval met gewonden ($p < .001$);
- Ongeval gevaarlijke stoffen ($p = .004$);	- Verkeersongeval zonder gewonden ($p < .001$).

Vervolgens werd door deelnemers van de disciplines uit de provincie Antwerpen ook een grotere meerwaarde ervaren ten opzichte van deelnemers uit provincie Oost-Vlaanderen bij volgende type incidenten:

- Brand bos/heide ($p < .001$);	- Instortingsgevaar ($p < .001$);
- Brand gebouw ($p = .001$);	- Luchtvaartongeval ($p < .001$);
- Brand hoogspanningscabine/ installatie ($p < .001$);	- Ongeval gevaarlijke stoffen ($p < .001$);
- Brand industrie ($p < .001$);	- Redding te water ($p < .001$);
- Brand voertuig ($p < .001$);	- Scheepvaartongeval ($p < .001$);
- Explosie ($p < .001$);	- Schouwbrand ($p = .003$);
- Gaslek ($p < .001$);	- Treinongeval ($p < .001$);
- Incident SEVESO-bedrijf ($p < .001$);	- Verkeersongeval met gewonden ($p < .001$);
	- Verkeersongeval zonder gewonden ($p = .003$).

Binnen de provincie Antwerpen werd ook door de noodplanningscoördinatoren een grotere meerwaarde ervaren van hun fysieke aanwezigheid, dan door de collega's uit de provincie Oost-Vlaanderen bij volgende incidenten:

- Brand bos/heide (p = .002);	- Redding te water (p = .003);
- Brand industrie (p = .002);	- Scheepvaartongeval (p < .001);
- Brand voertuig (p = .001);	- Schouwbrand (p = .001);
- Explosie (p = .002);	- Verkeersongeval met gewonden (p = .001);
- Instortingsgevaar (p = .002);	- Verkeersongeval zonder gewonden (p = .004).
- Luchtvaartongeval (p < .001);	
- Ongeval gevaarlijke stoffen (p < .001);	

Wanneer de verschillen tussen de provincie Antwerpen en de provincie Vlaams-Brabant worden geanalyseerd, blijkt dat de noodplanningscoördinatoren bij een 'brand bos/heide' een grotere meerwaarde percipiëren dan de collega noodplanningscoördinatoren uit de provincie Vlaams-Brabant (p = .004). Door de deelnemers uit de disciplines uit provincie Antwerpen wordt daarentegen bij onderstaande incidenten een grotere meerwaarde ervaren dan hun collega's uit Vlaams-Brabant:

- Brand bos/heide (p < .001);	- Redding te water (p < .001);
- Brand gebouw (p = .002);	- Scheepvaartongeval (p < .001);
- Brand industrie (p = .005);	- Schouwbrand (p = .005);
- Brand voertuig (p = .002);	- Verkeersongeval met gewonden (p < .001);
- Explosie (p = < .001);	- Verkeersongeval zonder gewonden (p = .001).
- Incident SEVESO-bedrijf (p = .002);	

De deelnemers vanuit de disciplines uit de provincie West-Vlaanderen percipieerden een significant kleinere meerwaarde van de fysieke aanwezigheid van de noodplanningscoördinator dan hun tegenhangers uit de provincie Antwerpen voor volgende incidenten:

- Brand bos/heide (p < .001);	- Instortingsgevaar (p < .001);
- Brand gebouw (p = .004);	- Luchtvaartongeval (p < .001);
- Brand hoogspanningscabine/ installatie (p < .001);	- Ongeval gevaarlijke stoffen (p < .001);
- Brand industrie (p < .001);	- Redding te water (p < .001);
- Brand voertuig (p = .001);	- Scheepvaartongeval (p < .001)
- Explosie (p < .001);	- Treinongeval (p = .004);
- Incident SEVESO-bedrijf (p < .001);	- Verkeersongeval met gewonden (p = .001).

Ten slotte werd ook door de noodplanningscoördinatoren uit de provincie West-Vlaanderen aangegeven dat zij een significant kleinere meerwaarde zagen in hun fysieke aanwezigheid bij onderstaande incidenten, dan de noodplanningscoördinatoren uit de provincie Antwerpen:

- Brand bos/heide (p < .001);	- Verkeersongeval met gewonden (p = .005);
- Brand voertuig (p = .002);	- Verkeersongeval zonder gewonden (p = .004).
- Redding te water (p = .004);	
- Schouwbrand (p = .002);	

Tussen de andere provincies kon geen significant verschil aangetoond worden in de gepercipieerde meerwaarde van de fysieke aanwezigheid van een noodplanningscoördinator bij incidenten met een operationele coördinatie. Noch binnen de groep vanuit de disciplines, noch binnen de groep noodplanningscoördinatoren.

Aan de deelnemers vanuit de disciplines werd vervolgens gevraagd welke kenmerken of factoren van een incident bepalend zijn voor de nood om een noodplanningscoördinator op het terrein te hebben. In volgende lijst worden de factoren weergegeven, waarbij bovenaan de meest bepalende factoren staan en onderaan de minst bepalende.

1. Nood aan inzet van gemeentelijke diensten, anders dan de technische dienst (milieuambtenaar, sociale dienst, ...);
2. Type incident;
3. Nood aan evacuatie;
4. Nood aan opvang slachtoffers;
5. Aanwezigheid van bepaalde risico's (ontploffingsgevaar, asbest, ...);
6. Nood aan inzet gemeentelijke technische dienst/uitvoeringsdienst;
7. Andere factoren;
8. Geen nood aan aanwezigheid.

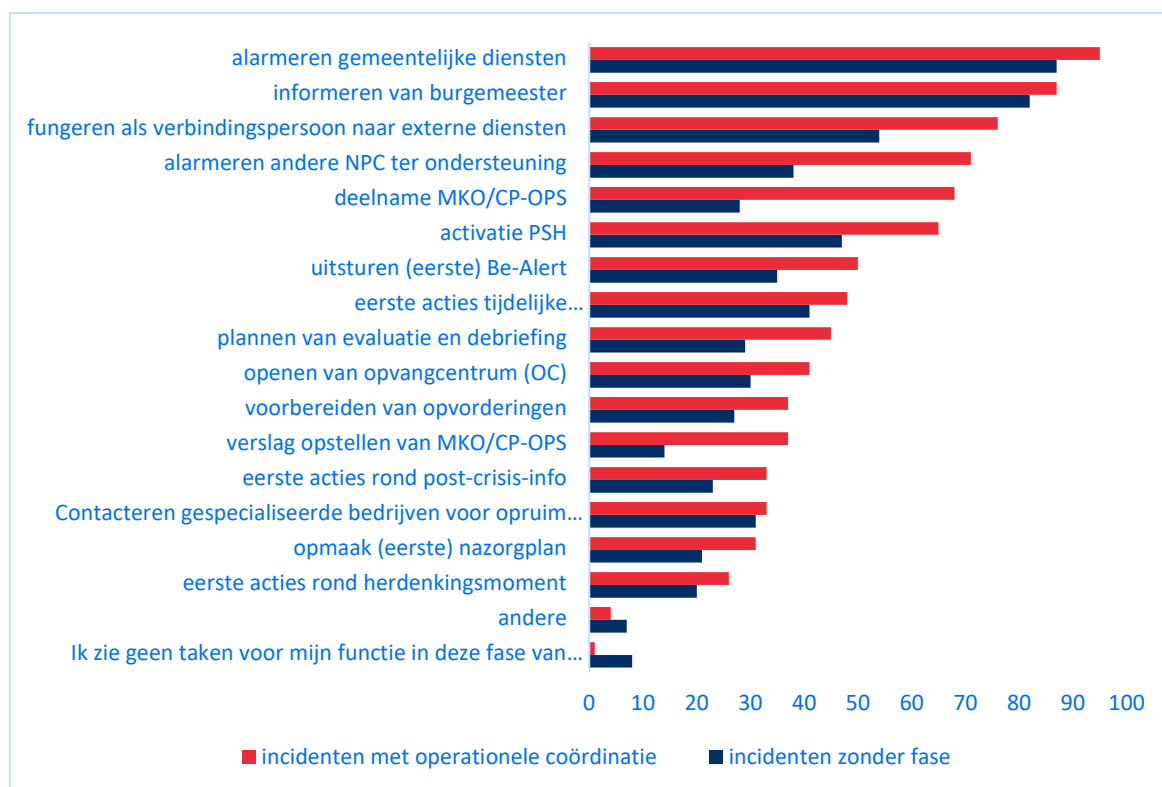
Onder de optie 'andere factoren' vallen onder meer:

- Nood aan 'single point of contact' (SPOC) voor de hulpdiensten;
- Nood aan activatie D5 of bijzondere diensten (bv.: Rode Kruis, Vlaamse Milieumaatschappij);
- Incidenten met een grote nazorgfase;
- Nood aan opvoedingen van materiaal/personeel;
- Nood aan administratieve of logistieke ondersteuning.

Bovenstaande factoren zijn een eerste verklaring waarom net de opgesomde type incidenten, incidenten zijn waarbij de aanwezigheid van een noodplanningscoördinator als meerwaarde worden gepercipieerd.

Tijdens de gevoerde diepte-interviews werd op basis van deze resultaten dieper ingegaan op de bovengenoemde type incidenten en waarom net bij deze incidenten een grotere meerwaarde werd ervaren. Deze resultaten worden in het hoofdstuk 'diepte-interviews' verder besproken.

Wanneer er gevraagd werd aan de deelnemende noodplanningscoördinatoren naar de taken die zij respectievelijk zouden opnemen tijdens een incident zonder fase of bij een incident met een operationele coördinatie, komen de taken in figuur 17 op de volgende bladzijde naar boven:

Figuur 16: Taken volgens NPC bij incidenten

Wanneer er gekeken wordt naar mogelijke aanwezige drempels en/of struikelblokken die noodplanningscoördinatoren ervaren om te kunnen werken in de CP-OPS, worden volgende thema's bekomen:

- Ontbreken van wettelijke verankering en mandaat;
- Onvoldoende erkenning voor de rol van de NPC;
- Praktische beperkingen;
 - o Gebrek aan uitrusting en persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM);
 - o Gebrek aan tijd;
 - o Gebrek aan ervaring, training en kennis;
- Gebrek aan betrokkenheid en communicatie in kader van alarmering;
- Conflict met rol in CC-Gem.

In de digitale bevraging werd het thema 'conflict met rol in CC-Gem' voorzien als een mogelijke drempel voor de aanwezigheid op het terrein. De noodplanningscoördinatoren die deelnamen aan de bevraging en aangaven dat ze ervaring hadden met het werken in de CP-OPS (49%), werden gevraagd hoe zij omgingen met hun aanwezigheid op het terrein wanneer er opgeschaald wordt naar een gemeentelijke fase. Verschillende deelnemers wijzen op (in-) formele samenwerkingsverbanden waarbij andere noodplanningscoördinatoren beschikbaar zijn om ondersteuning te bieden of zelfs taken over te nemen op het terrein wanneer de leidend noodplanningscoördinator naar het CC-Gem dient te gaan in kader van een opschaling. Andere deelnemers geven aan dat de prioriteit in de gemeentelijke crisiscel ligt en dat taken tijdens een operationele coördinatie op het terrein niet worden overgenomen.

“Bij opschaling dient de Dir CP-OPS te voorzien in een andere notulist. In een ideaal scenario wordt dit een NPC binnen de werkingsregio of uit het ondersteuningsteam.”
(Deelnemer 60 – vragenlijst NPC)

“Door onderlinge (formele en niet-formele) afspraken kan ik op voldoende collega's rekenen om zowel op het terrein als in het CC-GEM minstens één en liefst twee NPC's te hebben.” (Deelnemer 19 – vragenlijst NPC)

Ten slotte werd aan de deelnemers vanuit de disciplines bevraagd of er tijdens incidenten taken zijn weggelegd voor de noodplanningscoördinatoren die momenteel niet worden opgenomen of onterecht bij een van de disciplines liggen. Hierbij werden volgende taken benoemd:

- Het waarborgen van een gestructureerde en gecoördineerde aanpak;
- Het organiseren van praktische faciliteiten voor hulpdiensten (catering, rust en sanitair);
- De verslaggeving van het CP-OPS en intekenen van informatie op kaart;
- De langdurige opvolging van incidenten tijdens de nazorgfase;
- Het opnemen van specifieke communicatie- en escalatietaken.

Diepte-interviews

In totaal gaven 32 noodplanningscoördinatoren (33%) en 36 deelnemers vanuit de disciplines (25%) aan deel te willen nemen aan een diepte-interview. Door het ontbreken van contactinformatie, werd de uitnodiging om een diepte-interview in te plannen verstuurd naar 29 noodplanningscoördinatoren en 28 deelnemers vanuit de disciplines. Van deze groep werden er uiteindelijk 48 interviews ingepland met 28 noodplanningscoördinatoren en 20 deelnemers vanuit de disciplines.

Aan de hand van een thematische analyse van de gevoerde interviews kwamen volgende inzichten naar boven.

Nood aan fysieke aanwezigheid

Voor incidenten waarbij er geen beleids- of operationele coördinatie werd afgekondigd, zijn de meningen van de geïnterviewde deelnemers uit de disciplines verdeeld. Voor een deel van de bevraagde personen, is de nood aan de fysieke aanwezigheid van de noodplanningscoördinator bij dit type incidenten, afhankelijk van de karakteristieken van het incident, zoals de nood aan opvang of evacuatie, de nood aan communicatie of de nood om gemeentelijke diensten in te zetten.

“Ik denk vooral aan incidenten met een (kans op) evacuatie, grote persbelangstelling (dodelijke slachtoffers), nood aan communicatie, impact op effectgebied, ... Eigenlijk de triggers die een operationele coördinatie zouden kunnen activeren. Het zorgt voor een snellere opstart van de reflexcommunicatie (Be-Alert), wat een grote meerwaarde heeft naar het beheer van de perceptie van omwonenden.” (Deelnemer 70 – vragenlijst disciplines)

Een tweede groep ziet de fysieke aanwezigheid en betrokkenheid van een noodplanningscoördinator, ook bij dergelijke ‘kleinschalige’ incidenten, altijd als een meerwaarde. Tijdens dit type incidenten ligt de ernst en de mate van uitgebreide impact vaak lager, waardoor deze incidenten zich ideaal lenen tot het elkaar leren kennen in een reële crisissituatie en een beter zicht krijgen op wat elke betrokken actor kan betekenen tijdens een incident.

“De waarde van de NPC wordt erkend, zelfs bij incidenten die niet tot een formele opschaling leiden. Het structureel benutten van de NPC in kleinere incidenten kan de operationele effectiviteit vergroten.” (Deelnemer 45 – vragenlijst disciplines)

Deze groep ziet de aanwezigheid ook als meerwaarde op vlak van oefeningen. Door de inzichten die een noodplanningscoördinator krijgt door fysiek aanwezig te zijn bij incidenten, kunnen oefeningen, alsook het scenario, realistischer voorbereid worden.

“Noodplanningscoördinatoren organiseren vaak oefeningen en plannen, maar als ze nooit echte incidenten meemaken, missen ze praktijkervaring. Door aanwezig te zijn bij kleinere incidenten, krijgen ze inzicht in hoe zaken in realiteit verlopen en kunnen ze deze kennis gebruiken om toekomstige oefeningen te verbeteren en realistischer te maken.” (Deelnemer 25 - vragenlijst disciplines)

Deelnemers uit deze groep benadrukken ook het potentieel snel veranderend karakter van incidenten. Bij bepaalde incidenten is in eerste instantie weinig tot geen noodzaak aan de fysieke aanwezigheid van een noodplanningscoördinator. Echter, wanneer het incident escaleert, dient er snel geschakeld te worden. In dergelijke situaties zien zij een duidelijk voordeel van een vroege betrokkenheid en aanwezigheid van de noodplanningscoördinator. Hij is in deze gevallen al op de hoogte en mee in het verloop van het incident. Vaak zal hij reeds een analyse gemaakt hebben van de impact van deze escalatie voordat deze zich daadwerkelijk manifesteert.

“Soms is het misschien niet direct noodzakelijk, maar een incident kan snel escaleren. Als je als noodplanningscoördinator al aanwezig bent, ben je sneller mee in het verhaal en weet je meteen waar het over gaat. Dat kan alleen maar een voordeel zijn. [...] Een noodplanningscoördinator kan dan al zaken signaleren waar de hulpdiensten misschien niet meteen aan denken, zoals de impact van rookverspreiding of evacuatie-opties. Als een incident escaleert, is het goed dat er iemand is die dergelijke zaken van in het begin opvolgt.” (Deelnemer 19 – vragenlijst disciplines)

Een derde groep erkent de meerwaarde van de noodplanningscoördinator, maar geeft hierbij aan dat incidenten zonder een operationele coördinatie vaak monodisciplinaire incidenten zijn. Hierbij zijn de nood aan de helikoptervisie en de aanwezigheid van de noodplanningscoördinator niet strikt noodzakelijk, zeker wanneer er een korte (telefonische) lijn is tussen de betrokken hulpdienst en de noodplanningscoördinator.

Wanneer er bij een incident echter een operationele coördinatie wordt afgekondigd, is er een grote mate van eensgezindheid betreffende de nood aan de fysieke aanwezigheid van een noodplanningscoördinator. De aanwezigheid van de noodplanningscoördinator wordt door sommige deelnemers beschreven als onontbeerlijk tijdens deze fase.

Binnen de groep noodplanningscoördinatoren zijn twee grote groepen onder te verdelen: zij die op basis van een alarmeringsbericht een eigen inschatting maken van het incident en de impact ervan, waarna ze bepalen om al dan niet ter plaatse te gaan. Anderzijds de groep die bij een incident gecontacteerd wordt door een bevelvoerder van de hulpdiensten en daarbij de vraag krijgt om ter plaatse te komen. Binnen beide groepen is er echter een duidelijke consensus over de nood aan aanwezigheid bij een operationele coördinatie.

De eerste groep geeft aan dat factoren zoals de grootte, de (mogelijke) impact en de kans op evacuatie, opvang of onbewoonbaarheid, bepalen of zij tijdens een incident ter plaatse gaan. Hierbij komt ook dat het snel fysiek ter plaatse gaan tijdens een incident leidt tot een betere eigen beeldvorming en het zichtbaar maken van de functie van noodplanningscoördinator. Uniform aan de groep uit de disciplines, ziet ook deze groep het incident als een mogelijkheid om hun netwerk te onderhouden en verder uit te werken.

Meerwaarde en impact van de fysieke aanwezigheid van een noodplanningscoördinator

Zowel tijdens een incident zonder een beleids- of operationele coördinatie, als bij incidenten met een operationele coördinatie, wordt de meerwaarde van de fysieke aanwezigheid van een noodplanningscoördinator toegeschreven aan drie grote thema's.

Het eerste thema wordt benoemd als bevolkingszorg. Onder bevolkingszorg zien de bevroegde deelnemers onder meer: het voorbereiden van een evacuatie en met uitbreiding de opvang van niet gewonde slachtoffers, het aansturen of alarmeren van het lokale PSH-netwerk, alsook de voorbereiding van het besluit wanneer een woning door het incident onbewoonbaar werd en opvang voorzien voor deze bewoners. Ten slotte wordt ook de voorbereiding naar en het opstarten van de herstelfase gezien als een belangrijk onderdeel van bevolkingszorg.

“Hulpdiensten richten zich op het bestrijden van het incident en hebben geen tijd om zich om slachtoffers te bekommeren. Onze aanwezigheid biedt burgers een aanspreekpunt en helpt hen met praktische zaken, zoals verzekeringen of tijdelijke opvang. Die eerste opvang en emotionele ondersteuning maken een groot verschil.”
(Deelnemer 21 – vragenlijst NPC)

“Ik sta bij wijze van spreken met mijn rug naar het incident en leg mijn focus op wat ik daar zie, terwijl de hulpdiensten naar het incident kijken en zich daar focussen.”
(Deelnemer 10 – vragenlijst NPC)

Noodplanningscoördinatoren, maar ook deelnemers vanuit de disciplines benoemen het feit dat de focus van de hulpdiensten logischerwijs ligt op het eigenlijke incident. Hierdoor is bevolkingszorg en communicatie niet de eerste focus van de hulpdiensten. Ze benoemen dat dit sneller wordt opgepikt wanneer een noodplanningscoördinator fysiek aanwezig is op het terrein en deelneemt aan het motorkapoverleg of het overleg in de CP-OPS.

Door de lokale terreinkennis wordt de noodplanningscoördinator ook als meerwaarde gezien bij het inschatten van de impact van genomen maatregelen, zoals het afsluiten van een weg, maar ook van de impact van het incident zelf op de ruimere omgeving. Verschillende deelnemers zetten naast de terreinkennis, ook de kennis van de gemeentelijke nood- en interventieplannen of de kennis van de lokale opvangcentra, waardoor zij de rol van noodplanningscoördinator zien als schat aan informatie.

Vervolgens wordt het thema crisiscommunicatie benoemd. Ondanks dat crisiscommunicatie wettelijk verankerd is en toegewezen werd aan discipline 5, wordt de opstart van de communicatie, en met name de reflexcommunicatie, veelal gezien als een belangrijke taak van een noodplanningscoördinator. De communicatiemedewerker van het lokaal bestuur wordt doorgaans nog niet betrokken bij incidenten rechtstreeks vanuit de hulpdiensten en de NC112. Hij wordt in de huidige werking vaak pas vanaf een operationele coördinatie gealarmeerd en komt dus pas in tweede lijn op het terrein. In deze werkwijze wordt de reflexcommunicatie ten vroegste uitgestuurd na het eerste overleg van de CP-OPS.

Gelet op de nood aan info kort na het ontstaan van het incident, is het echter net belangrijk om de eerste communicatie snel uit te sturen en deze naar het bestuur toe te trekken door zich op te werpen als de erkende bron van informatie. Wanneer de noodplanningscoördinator vroeg op het terrein aanwezig is, zal deze sneller aan deze communicatienood denken en fungeert hij als de ogen en oren op het terrein voor de collega van D5, welke dan in een goed uitgeruste omgeving kan werken aan het monitoren van (sociale) media, het voorbereiden van communicatie en het uitsturen van de nodige communicatie updates.

“Als je pas aankomt op het moment dat de operationele fase wordt afgekondigd, heb je al meerdere cruciale overlegmomenten gemist. Dan loop je achter de feiten aan en komt je communicatie richting bevolking te laat.” (Deelnemer 1 – vragenlijst NPC)

Ten slotte wordt de netwerkfunctie van de noodplanningscoördinator regelmatig beschreven als SPOC tussen de gemeentelijke diensten en de hulpdiensten, maar ook tussen de hulpdiensten en externe partners, zoals de provinciale dienst noodplanning, NCCN, CST, Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). Hierbij wordt de noodplanningscoördinator gezien als doorgeefluik in beide richtingen. De deelnemers van de interviews benoemen ook het feit dat er sneller aan deze gemeentelijke of externe diensten wordt gedacht wanneer de noodplanningscoördinator fysiek aanwezig is bij de overlegmomenten.

Nadelen van de fysieke aanwezigheid van een noodplanningscoördinator

De deelnemers werden tijdens het interview ook gevraagd of er nadelen verbonden waren aan de fysieke aanwezigheid van een noodplanningscoördinator. Het grootste deel van de deelnemers gaf aan zelf nog geen nadelen te hebben ervaren aan de fysieke aanwezigheid. Hierbij geven de deelnemers wel aan dat het belangrijk is dat de noodplanningscoördinator zich houdt aan de taken die voor hem of haar zijn weggelegd en niet tracht de aansturing van het incident naar zich toe te trekken. Zeker bij incidenten waar nog geen operationele coördinatie werd afgekondigd, dient de noodplanningscoördinator zich volgens de deelnemers, ondersteunend op te stellen.

Ook noodplanningscoördinatoren zelf geven aan dat ze vroeg betrokken willen worden wanneer het incident dit vereist, maar dat ze niet in de weg wensen te lopen van de hulpdiensten. Enkele noodplanningscoördinatoren geven hierop aan dat ze vroeg ter plaatse gaan, maar vanaf het moment dat ze merken dat er geen meerwaarde is, zullen ze opnieuw vertrekken. Dit steeds met de communicatie, dat mocht de situatie wijzigen ze wel bereikbaar zijn om terug te komen.

Een nadeel dat zowel door de noodplanningscoördinatoren, als door deelnemers van de hulpdiensten wordt benoemd, is het doorschuiven van een noodplanningscoördinator van de CP-OPS naar een CC-Gem wanneer er wordt opgeschaald naar een gemeentelijke fase.

Het doorschuiven van de lokale noodplanningscoördinator is mogelijks op te vangen door te werken met samenwerkingsverbanden, het ondersteuningsteam en het ‘crisis support team’. Door deze samenwerkingen te benutten is het mogelijk om te ontdubbelen bij een incident waarbij één NPC in de CP-OPS blijft, en een tweede naar het CC-Gem gaat. Deze werkwijze zorgt voor een goede continuïteit zowel in de operationele, als in de beleidscel.

Acties om de meerwaarde te vergroten

Een eerste actie dat wordt benoemd om de meerwaarde van een noodplanningscoördinator op het terrein te vergroten, is het voltijds invullen van de functie van noodplanningscoördinator en deze functie niet te combineren. Het voorstel om te werken met de samenwerkingsverbanden, welke in het KB 2019 wordt geopperd, komt ook terug bij de deelnemers van de interviews. Het combineren van de functie zorgt er volgens de geïnterviewden immers voor dat er minder uitgebreide kennis qua noodplanning is, alsook dat de beschikbaarheid veel lager ligt. Hierdoor is de mogelijkheid om betrokken te worden en fysiek aanwezig te zijn op het incidentterrein zeer klein.

In het verlengde van deze actie ligt, het oprichten van informele en formele samenwerkingen om de permanentie te verhogen, alsook het creëren van de mogelijkheid om te ontdubbelen bij een opschaling.

Een andere actie dat gezien wordt als middel om de meerwaarde en efficiëntie van de noodplanningscoördinator verder te vergroten, is toegang krijgen tot de INA-applicatie of het hebben van een ASTRID-radio. Beiden zorgen ervoor dat de noodplanningscoördinator meer informatie krijgt over het incident dan het standaard XML-bericht. Aan de hand van deze bijkomende informatie, kan er een betere inschatting gemaakt worden betreffende het incident, alsook of een tussenkomst ter plaatse een meerwaarde kan betekenen.

Verder wordt aangehaald dat de uitrusting die een noodplanningscoördinator heeft, een invloed heeft op zijn of haar meerwaarde. Het hebben van de nodige persoonlijke beschermingsmiddelen, zoals een helm en veiligheidsschoenen, worden samen met een laptop en smartphone met een goede dataconnectie gezien als een basaal minimum om te kunnen werken op het terrein. Naar herkenbaarheid van de functie op het terrein komt daar een fluoehesje bij met opdruk 'Coördinator Noodplanning'. Binnen de provincie Antwerpen wordt binnen verschillende zones gewerkt met onderstaand hesje. Dit maakt dat de functie herkenbaar is over gemeentegrenzen heen.

Figuur 17: Fluohesje NPC provincie Antwerpen

Het beschikken over een dienstvoertuig, al dan niet prioritair uitgerust, wordt gezien als een meerwaarde afhankelijk van het werkgebied van de noodplanningscoördinator en de verwachting van het lokaal bestuur over wanneer en of de noodplanningscoördinator ter plaatse dient te komen. Wanneer er een permanentie verwacht wordt of wanneer een tijdspanne bepaald is waarbinnen de noodplanningscoördinator ter plaatse dient te komen, is het hebben van een prioritair dienstvoertuig een must.

De nood tot het hebben van een prioritair voertuig, wordt verder versterkt wanneer de noodplanningscoördinator werkt voor meerdere gemeenten of werkt in een grootstedelijke context. Verder is de aanwezigheid van een snelweg een bijkomend argument om over een prioritair uitgerust voertuig te beschikken. Wanneer zich incidenten voordoen op de snelweg en dit een grotere impact heeft, geraakt de noodplanningscoördinator al niet in de buurt indien hij niet beschikt over een prioritair voertuig.

Het voertuig wordt door de verschillende deelnemers ook als meerwaarde gezien om verschillende zaken steeds bij de hand te hebben zodra de noodplanningscoördinator zich begeeft op het terrein. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan de nodige PBM's, een kافت met procedures, actiekaarten of kaarten van de gemeente, afspanningslint, extra fluoohesjes voor de directeurs van andere disciplines of zelfs een koffer voor de eerste inzet van het lokale PSH-team.

Vervolgens wordt het volgen van de opleiding tot Dir-CP-OPS door enkele deelnemers gezien als een actie om de meerwaarde van een noodplanningscoördinator verder te vergroten. Het volgen van de opleiding zou onder meer kunnen zorgen voor een beter wederzijds begrip betreffende de functie. Andere deelnemers zien zeker de meerwaarde van dit begrip maar benoemen het betrekken van de noodplanningscoördinatoren bij de terugkomdagen voor De directeurs CP-OPS dan interessanter.

Het volgen van een basisopleiding betreffende noodplanning en crisisbeheer wordt door alle deelnemers als een fundamentele basis gezien voor het kunnen uitvoeren van de functie als noodplanningscoördinator. Hierbij wordt gewezen op het feit dat de wetgeving momenteel te vrijblijvend is en dat er geen consensus is over welke opleiding dan te volgen is. Er wordt echter door meerdere deelnemers op gewezen dat opleiding slechts een onderdeel is maar dat de juiste mentaliteit en flexibele instelling bij een noodplanningscoördinator nog belangrijker is.

“Qua kennis is een postgraduaat of een basisopleiding bij PIVO een goed minimum. Maar de juiste mentaliteit en beschikbaarheid zijn nog belangrijker. Het is een job waarbij je 24/7 beschikbaar moet willen zijn.” (Deelnemer 9 – vragenlijst NPC)

Ten slotte worden regelmatige overlegmomenten – zowel formeel, als informeel – alsook het bijwonen en deelnemen aan multidisciplinaire oefeningen, gezien als een enorme meerwaarde op vlak van wederzijds begrip van elkaars competenties, betrokkenheid en het uitbouwen van het nodige netwerk. Hierbij wordt nogmaals aangehaald dat elkaar (leren) kennen en leren samenwerken in “vredestijd” van enorm belang is om de samenwerking tijdens een warme fase vlotter te laten verlopen.

Alarmeringscascade

Op vlak van het alarmeren en betrekken van de noodplanningscoördinator zijn er momenteel twee werkwijzen die naar boven komen. Enerzijds het doorsturen van de XML-berichten van de NC112 rechtstreeks naar de burgemeester en de noodplanningscoördinator, anderzijds het telefonisch contacteren van de noodplanningscoördinator door een van de officieren van de brandweer of de politie.

Wanneer de noodplanningscoördinator de XML-berichten krijgt van de NC112, zal deze een beperkte risicoanalyse uitvoeren op basis van de beperkte info uit het bericht en op basis van deze analyse beslissen om al dan niet ter plaatse te gaan. Factoren die hierbij bepalend zijn, zijn onder meer de kans tot escalatie, de kans op een brede impact en de kans op grote media-aandacht.

In geval van twijfel wordt na enkele minuten contact opgenomen met de meldkamer van de brandweer om de eerste SitRep te krijgen. Enkele noodplanningscoördinatoren hebben toegang tot de INA-applicatie van de hulpverleningszone waarbinnen ze werken. In deze applicatie worden de terugkoppelingen van de aanwezige ploegen verzameld, waarbij ook foto's van op het terrein kunnen toegevoegd worden. Op basis van deze extra info wordt opnieuw een inschatting gemaakt of wordt er afgestemd met de officier in de meldkamer of een fysieke aanwezigheid van de noodplanningscoördinator gewenst is.

De andere groep noodplanningscoördinatoren wordt telefonisch gecontacteerd door de officieren betrokken bij het incident. Het opnemen van dit contact hangt echter volledig af van de inschatting van de officier dat ter plaatse is. Gezien de heersende chaos wanneer de hulpdiensten toekomen bij een incident, wordt dit contact vaak pas in tweede instantie gelegd.

De deelnemers aan het interview zien bij beide werkwijzen voor- en nadelen. Indien de noodplanningscoördinator pas voor het eerst gealarmeerd wordt door de betrokken officieren, dient er rekening gehouden te worden met een opstart- en aanrijtijd van de noodplanningscoördinator. Dit speelt harder mee wanneer de noodplanningscoördinator niet woont binnen de regio waarvoor hij werkt. Daar tegenover staat dat de rol die een noodplanningscoördinator kan spelen bij sommige incidenten eerder beperkt zal zijn wanneer hij ter plaatse komt.

Verder is de noodplanningscoördinator in de werkwijze waar hij telefonisch gecontacteerd wordt door een officier van brandweer of politie, volledig afhankelijk van deze aanwezige bevelvoerder. De kennis van de bevelvoerder over de functie van noodplanningscoördinator en zijn visie op de nood en samenwerking zullen hier bepalend zijn of er beroep zal gedaan worden op de noodplanningscoördinator. Een betere kennis over de functie door de hulpdiensten en een duidelijk kader wat ze kunnen verwachten van een noodplanningscoördinator, kunnen hierbij een oplossing bieden.

“Als er een soort SLA (Service Level Agreement) voor noodplanningscoördinatoren zou komen, zouden hulpdiensten ook beter weten wanneer ze ons moeten inschakelen.” (Deelnemer 9 – vragenlijst NPC)

Conclusie

Uit dit onderzoek blijkt dat de fysieke aanwezigheid van de noodplanningscoördinator wel degelijk een meerwaarde speelt bij de aanpak en beheersing van incidenten zonder fase of bij incidenten met een operationele coördinatie in Vlaanderen. De meerwaarde bevindt zich voornamelijk in volgende thema's: bevolkingszorg, de opstart van crisiscommunicatie – dit door het sneller alarmeren van D5 – en het zijn van een netwerkfunctie. De focus tijdens een incident blijkt sneller op crisiscommunicatie en bevolkingszorg gelegd te worden wanneer de noodplanningscoördinator ook snel fysiek aanwezig is bij de overlegmomenten op het terrein.

De aanwezigheid van de noodplanningscoördinator zorgt er in veel gevallen ook voor dat de medewerker van de dienst communicatie niet op het terrein dient te komen bij incidenten zonder fase en zijn taken kan opnemen vanuit een daarvoor goed uitgeruste werkplek. De noodplanningscoördinator zal in deze situatie de ogen en oren zijn van de communicatiemedewerker en zal de belangen omtrent communicatie en informatiedeling, behartigen op het terrein. Wanneer een incident wordt opgeschaald naar een operationele coördinatie, is de fysieke aanwezigheid van de communicatiemedewerker wel vereist om de rol van Dir-Info op te nemen.

Uit de diepte-interviews kwam meermaals naar boven dat incidenten getekend worden door het risico op een snelle escalatie. Het risico op escalatie wordt dan ook gezien als een belangrijke reden om de noodplanningscoördinator vroeg te betrekken bij incidenten, ook wanneer dit op het eerste gezicht een kleinschalig of monodisciplinair incident is.

De meerwaarde van de fysieke aanwezigheid van een noodplanningscoördinator wordt wel groter naargelang het incident opgeschaald wordt naar een operationele coördinatie. Voor deze opschaling hangt de grootte van de meerwaarde niet zozeer af van het type incident, maar eerder van de karakteristieken van het incident. Deze karakteristieken kunnen onder meer de nood aan evacuatie en opvang, het inzetten van gemeentelijke diensten of de nood aan (reflex-) communicatie zijn. Bij bepaalde type incidenten is de aanwezigheid van deze karakteristieken echter wel meer waarschijnlijk dan bij andere types.

Wanneer er gekeken wordt naar de mening van de hulpdiensten over de fysieke aanwezigheid van een noodplanningscoördinator, blijkt dat 79% een meerwaarde ziet in deze aanwezigheid. Deze groep kan onderverdeeld worden in drie grote groepen:

- Ziet altijd een meerwaarde in de aanwezigheid van NPC: 26%;
- Ziet een meerwaarde in de aanwezigheid afhankelijk van het type incident: 39%;
- Ziet een meerwaarde in de aanwezigheid vanaf een operationele coördinatie: 14%.

Uit de diepte-interviews blijkt verder dat de deelnemers die ervaring hebben met de aanwezigheid van de noodplanningscoördinator op het terrein bij incidenten zonder fase of bij incidenten met een operationele coördinatie, zelden een nadeel zien aan de aanwezigheid. Behoudens het feit dat de noodplanningscoördinator komt vanuit een ondersteunende rol en niet probeert in te mengen in de verantwoordelijkheden van andere disciplines.

Indien het incident nood heeft aan een beleidsmatige coördinatie en een CC-Gem geopend wordt, zal de noodplanningscoördinator vaak weggetrokken worden uit de CP-OPS. Dit wordt als een nadeel gezien wat betreft de continuïteit van de werking binnen de CP-OPS. Hierbij wordt de mogelijkheid om de noodplanningscoördinator te ontdubbelen, door beroep te doen op (in-) formele samenwerkingsverbanden, gezien als een mogelijke oplossing om dit euvel te voorkomen en ook de continuïteit in de beleidscel te garanderen.

De grootste verschillen kunnen worden opgemerkt tussen de provincie Antwerpen en de provincies Oost- en West-Vlaanderen. Zo wordt in de provincie Antwerpen een grotere meerwaarde gepercipieerd van de fysieke aanwezigheid van de noodplanningscoördinator bij een verscheiden aantal type incidenten, zowel met, als zonder operationele coördinatie.

Het onderzoek toont ook duidelijke verschillen aan tussen de werking van de noodplanningscoördinatoren in de verschillende provincies. Zo valt op dat in de provincie Antwerpen 50% van de noodplanningscoördinatoren voltijds werkzaam is in het vakgebied noodplanning, waar dit in de andere provincies 10 à 20% is. Ook de grootte van het werkgebied toont grote verschillen. 40% van de Antwerpse noodplanningscoördinator is werkzaam voor uitsluitend één gemeente, waar dit in de andere provincies 80 à 90% is.

De verschillen tussen de provincie Antwerpen en de provincies Oost- en West-Vlaanderen in de ervaren meerwaarde, is mogelijks deels te verklaren door het verschil in regime dat de noodplanningscoördinator in de drie provincies kan spenderen aan noodplanning, alsook het uitrustingsniveau en de grootte van het werkgebied van de noodplanningscoördinator. Dit is echter een hypothese gezien er door het gebruik van twee aparte vragenlijsten geen causaal verband kan worden aangetoond tussen de ervaren meerwaarde en de opgesomde factoren.

Deze hypothese wordt wel gestaafd vanuit de diepte-interviews waarbij het voltijds bezig zijn met noodplanning en crisisbeheer regelmatig werd aangehaald als factor om de meerwaarde van de noodplanningscoördinator verder te vergroten.

Beperkingen van het werk en suggesties voor verder onderzoek

Voor dit onderzoek lag de focus op de Vlaamse noodplanningscoördinatoren en deelnemers vanuit de disciplines. Aangezien noodplanning en crisisbeheer federaal geregeld worden, lijkt het aangewezen, dit onderzoek uit te breiden naar heel België.

Verder kan worden opgemerkt dat bijna uitsluitend voorstanders van de fysieke aanwezigheid van een noodplanningscoördinator op het terrein – hetzij afhankelijk van het type incident, hetzij vanaf een operationele coördinatie – deelnamen aan de diepte-interviews. De visies en argumenten van de deelnemers die geen meerwaarde zien in de fysieke aanwezigheid, werden hierdoor mogelijk onvoldoende toegelicht in dit eindwerk. Verder onderzoek lijkt aangewezen om deze visie beter te belichten.

Desondanks het uitsturen van reflex- en crisiscommunicatie als taak voor D5 is opgenomen in de wetgeving, komt uit het onderzoek dat er een belangrijke rol wordt gezien voor de noodplanningscoördinator bij de opstart van deze communicatie. Verder onderzoek naar dit gegeven zou nuttige informatie kunnen blootleggen betreffende hoe de dienst D5 binnen deze gemeentes is georganiseerd en waarom er desondanks het wetgevend kader toch een rol wordt gezien voor de noodplanningscoördinator.

Ook was het merendeel van de deelnemers vanuit de disciplines in dit onderzoek afkomstig uit discipline 3 en 5. Dit terwijl bevelvoerders van discipline 1 doorgaans het vaakst zullen instaan om contact op te nemen met de noodplanningscoördinator. Een uitgebreidere bevraging van officieren uit discipline 1 kan mogelijks tot bijkomende inzichten leiden.

Ten slotte worden in dit werk enkele hypothesen gemaakt over welke factoren aan de basis liggen van de provinciale verschillen. Echter door het gebruik van 2 verschillende vragenlijsten kan hier geen causaal verband uit aangetoond worden. Voortgezet onderzoek zou deze hypothesen kunnen bevestigen of ontkrachten.

Beleidsadvies

Uit het gevoerde onderzoek blijkt dat de huidige wetgeving, alsook de ontwerp teksten voor het wetboek noodplanning en crisisbeheer, niet volledig overeenstemmen met de geldende praktijkvoering in de Vlaamse provincies en gemeenten. De paragraaf binnen de huidige wetgeving waarin vermeld staat dat de Dir-CP-OPS de noodplanningscoördinator toegang kan verlenen tot de CP-OPS, wordt door de deelnemers van dit onderzoek als onvoldoende toereikend gezien.

Op basis van dit onderzoek lijkt het aangewezen om de functie van noodplanningscoördinator verder in te bedden in het landschap van noodplanning en crisisbeheer en te erkennen als volwaardige functie binnen de noodplanningsdisciplines. Een reorganisatie van deze disciplines, conform de werkwijze in Nederland, waarbij de dienst bevolkingszorg erkend wordt als vierde discipline, naast brandweer, medische diensten en politie, lijkt een stap in de goede richting.

Naast deze erkenning is het wenselijk om de huidige wetgeving uit te breiden en deze de inzet van de noodplanningscoördinator op het terrein tijdens een operationele coördinatie te laten vervatten. Daarnaast zou de wetgeving het ook mogelijk moeten maken dat de noodplanningscoördinator toegelaten wordt op het terrein bij incidenten zonder een fase. Hierbij zijn lokale/zonale afspraken tussen de hulpdiensten en de noodplanningscoördinator nodig om de inzet zo efficiënt mogelijk te laten verlopen.

Verder zou het opportuun zijn dat deze wetgeving een juridisch kader schept waarbinnen de werking van de noodplanningscoördinator op het terrein wordt afgedekt. De wetgeving zou ook verder moeten in zetten op de professionalisering van de noodplanningscoördinatoren en het voltijds uitvoeren van deze functie door middel van samenwerkingsakkoorden. De huidige wetgeving wordt namelijk binnen dit onderzoek als te vrijblijvend gezien, waardoor de functie van noodplanningscoördinator nog te vaak als een administratieve functie waarmee een check-box wordt afgevinkt, wordt beschouwd.

Het uitwerken van een risico-inventaris en analyse zou hierbij gebruikt kunnen worden om een indicatie te geven aan het minimaal aantal VTE een gemeente of samenwerkingsverband dient in te zetten in de functie van noodplanningscoördinator.

Verwijzingen

- Brandweer Nederland. (sd). *Gecoördineerde Regionale incidentbestrijdingsprocedure GRIP*.
Opgeroepen op oktober 16, 2024, van Brandweer.nl:
<https://www.brandweer.nl/onderwerpen/grip/>
- De Vuyst, T. (2024). Brief Kabinet wetgeving noodplanning. *Collegagroep noodplanning 2024-10-15* (pp. 13 - 15). Brussel: VVSG.
- Dienst noodplanning, FDG Antwerpen. (2021, mei). *Provinciaal algemeen nood- en interventieplan Antwerpen*. Opgeroepen op oktober 10, 2024, van Paragon:
<https://paragon.nccn.be/emergency-plans>
- Dienst noodplanning, FDG Oost-Vlaanderen. (2024, oktober 20). Didactische video noodplanning en crisisbeheer. Oost-Vlaanderen, België. Opgeroepen op november 11, 2024, van <https://www.youtube.com/watch?v=IvnEg52vJsI>
- Droits Quotidiens Legal Design. (2022, maart 31). *Ook noodplanningscoördinatoren en bestuurders gedetineerdenvervoer mogen voortaan prioritair rijden*. Opgeroepen op november 18, 2024, van Wolters Kluwer Polinfo.be:
<https://polinfo.kluwer.be/NewsView.aspx?contentdomains=POLINFO&id=VS300930864&lang=nl>
- FOD VVVL en FOD binnenlandse zaken. (2024, juni). Ministeriële omzendbrief 14/05/2024 - betreffend KB 22/05/2019. *Belgisch Staatsblad*, 2024(2024006006), pp. 74975 - 75008.
- Goedheid, D. (2015, januari 04). *De ambtenaar noodplanning op het terrein: nood aan persoonlijke bescherming?* Opgeroepen op oktober 25, 2024, van #NIPlab:
<https://noodplanning.weebly.com/blog/de-ambtenaar-noodplanning-op-het-terrein-nood-aan-persoonlijke-bescherming>
- Govaerts, J. (2024). *Nooit rust voor de noodplanningscoördinator? De noodzaak van een wachtsysteem voor noodplanningscoördinator*. Rans: Campus Vesta - postgraduaat Rampenmanagement.
- Koninklijk Besluit betreffende de nood- en interventieplannen. (2006, februari 16).
Opgeroepen op oktober 17, 2024, van Etaamb:
https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=nl&caller=summary&pub_date=06-03-15&numac=2006000192
- Koninklijk Besluit betreffende de noodplanning en het beheer van noodsituaties op het gemeentelijk en provinciaal niveau. (2019, mei 22). Opgeroepen op oktober 17, 2024,

van Etaamb:

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=nl&caller=summary&pub_date=19-06-27&numac=2019013001

Ministeriële Omzendbrief NPU-1 betreffende de nood- en interventieplannen. (2006, oktober 26). *Belgisch Staatsblad*, pp. 882 – 898.

Nederlands Instituut Publieke Veiligheid. (2023, oktober 9). Wij zijn bevolkingszorg.

Opgeroepen op december 24, 2024, van

<https://www.youtube.com/watch?v=NvE6LQv0PPQ>

Nederlands Instituut Publieke Veiligheid. (2024). *Kwalificatiedossier Officier van dienst Bevolkingszorg*. Nederland: Nederlands Instituut Publieke Veiligheid.

Persoonlijke communicatie met Thomas Goudsmits - Strategisch adviseur Bevolkingszorg - Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant. (2024, 12).

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant. (2023). *Organisatieplan bevolkingszorg*. Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant.

Vols, M., Easton, M., & De Pauw, E. (2020). *Noodplanning in België, Nederland en het Verenigd Koninkrijk: een vergelijkende case study*. Gent: Universiteit Gent.

Vranckx, L. (2023). *De visie van de noodplanningscoördinator op de functie van NPC*. Ranst: Campus Vesta - Postgraduaat Rampenmanagement.

Bijlage 1: Vragenlijst voor digitale bevraging noodplanningscoördinatoren

De impact van een noodplanningscoördinator op het incidentterrein

Onderzoek voor het eindwerk van de postgraduaat Rampenmanagement - Campus Vesta

Informed consent

Beste deelnemer,

In het kader van mijn eindwerk voor het postgraduaat Rampenmanagement aan Campus Vesta, nodig ik u uit om deel te nemen aan een digitale vragenlijst. Dit onderzoek heeft als doel om inzicht te verkrijgen in de rol en impact van de noodplanningscoördinator (NPC) tijdens incidenten in Vlaanderen, zowel in situaties met, als zonder een operationele coördinatie. Het doel is om de ervaringen, uitdagingen, en percepties van NPC's te analyseren en beter te begrijpen.

Deelname aan het onderzoek:

Uw deelname aan dit onderzoek is volledig vrijwillig. Als deelnemer heeft u de mogelijkheid om op elk gewenst moment te stoppen met de bevraging zonder enige negatieve gevolgen. Het invullen van de bevraging duurt ongeveer 20 minuten.

Vertrouwelijkheid en privacy:

Alle antwoorden die u geeft in deze bevraging worden anoniem verwerkt. Hoewel u wordt gevraagd naar de gemeente waar u werkzaam bent, worden deze gegevens uitsluitend gebruikt om trends en verschillen per regio te analyseren en zullen niet worden gekoppeld aan individuele respondenten. Uw gegevens worden uitsluitend gebruikt voor onderzoeksdoeleinden en zullen vertrouwelijk worden behandeld. Gegevens worden veilig opgeslagen en zijn alleen toegankelijk voor de onderzoeker(s). In rapporten of publicaties zullen geen gegevens worden opgenomen die kunnen leiden tot identificatie van individuele respondenten.

Toestemming

Door deel te nemen aan deze vragenlijst stemt u in met het gebruik van uw antwoorden in het onderzoek zoals hierboven beschreven.

Contact

Als u vragen heeft over deze bevraging of het onderzoek, kunt u contact opnemen via sten.vanbruggen@olen.be.

Alvast hartelijk dank voor uw deelname!

Met vriendelijke groet,
Sten van Bruggen
Noodplanningscoördinator Neteland

Demografische gegevens

1. Binnen welke provincie bent u werkzaam als noodplanningscoördinator (NPC)?
 - ☐ Antwerpen
 - ☐ Limburg
 - ☐ Oost-Vlaanderen
 - ☐ Vlaams-Brabant
 - ☐ West-Vlaanderen
2. Voor welke gemeente(n) bent u werkzaam als NPC?
voer uw antwoord in
3. Hoeveel inwoners telt de gemeente/regio waarvoor u werkzaam bent als NPC ongeveer?
 - ☐ Minder dan 10.000 inwoners
 - ☐ Tussen 10.000 en 50.000 inwoners
 - ☐ Tussen de 50.000 en 100.000 inwoners
 - ☐ Meer dan 100.00 inwoners
4. Werkt u voltijds als NPC?
 - ☐ Ja (ga naar vraag 6)
 - ☐ Neen, ik werk deeltijds (*ga naar vraag 5*)
 - ☐ Neen, ik combineer de functie met een andere functie (*ga naar vraag 5*)
5. Welk Regime van een voltijds equivalent werkt u als NPC?
 - ☐ 10%
 - ☐ 20%
 - ☐ 30%
 - ☐ 40%
 - ☐ 50%
 - ☐ 60%
 - ☐ 75%
 - ☐ 80%
 - ☐ 90%
6. Hoeveel jaar ervaring hebt u in uw functie als NPC?
voer uw antwoord in
7. Hoeveel andere NPC's zijn er werkzaam binnen dezelfde gemeente(n) als u?
voer uw antwoord in

Invulling functie

Volgende vragen dienen om inzicht te krijgen in de invulling van uw functie als NPC

8. In hoeverre denkt u dat de hulpdiensten een goed begrip hebben van de algemene rol en verantwoordelijkheden van de NPC binnen crisisbeheersing?
 - ☐ Zeer goed: De hulpdiensten zijn volledig op de hoogte van mijn algemene taken en begrijpen hoe mijn rol bijdraagt aan het algehele crisismanagement.
 - ☐ Goed: De hulpdiensten begrijpen grotendeels mijn functie, hoewel er soms onduidelijkheden kunnen zijn over specifieke aspecten van mijn verantwoordelijkheid.
 - ☐ Beperkt: De hulpdiensten hebben weinig inzicht in mijn algemene taken, wat kan leiden tot misverstanden of inefficiënties in samenwerking.
 - ☐ Geen: De hulpdiensten weten nauwelijks wat mijn rol inhoudt en erkennen mijn functie vaak niet als relevant binnen crisisbeheersing.
9. Hoe vaak bent u betrokken bij oefeningen/simulaties met hulpdiensten?
 - ☐ Maandelijks
 - ☐ Meerdere malen per jaar, maar niet maandelijks
 - ☐ Jaarlijks
 - ☐ Minder dan 1 keer per jaar
10. Aan welk overleg neemt u deel tijdens deze oefeningen?
 - ☐ Motorkapoverleg
 - ☐ CP-OPS
 - ☐ CC-GEM
 - ☐ CC-PROV
 - ☐ Andere:
11. Hoeveel contactmomenten (vergadering, bijscholing, adviesraad, etc.) heeft u gemiddeld met bevelvoerders van de hulpdiensten (oefeningen niet meegeteld)?
 - ☐ Wekelijks
 - ☐ Maandelijks
 - ☐ Min 1x/kwartaal
 - ☐ Halfjaarlijks
 - ☐ Jaarlijks
 - ☐ Minder dan 1x/jaar
12. Hoe zou u de samenwerking met de bevelvoerders van de hulpdiensten beschrijven?
 - ☐ Zeer goed
 - ☐ Goed
 - ☐ Behoeft verbetering
 - ☐ Zeer veel ruimte voor verbetering
 - ☐ Geen samenwerking/ onvoldoende ervaring met de samenwerking
13. Welke van onderstaande middelen hebt u via uw werkgever ter beschikking? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐ GSM met abonnement	☐ Laptop
☐ GSM met Blue Light Simkaart	☐ 4G dongle

☐ Dienstvoertuig (enkel tijdens kantooruren)	☐ Fluo hesje NPC
☐ Dienstvoertuig (tijdens & buiten kantooruren)	☐ Veiligheidsschoenen
☐ Prioritair dienstvoertuig	☐ Helm
	☐ FFP2/FFP3 mondkmaskers
	☐ Andere:

14. Hebt u toegang tot de contactgegevens van de brandweerofficier van wacht of van de Officier bestuurlijke politie (OBP)?
- Ja, via Paragon
 - Ja, via de meldkamer
 - Ja, ik ben zelf in het bezit van de gsm-nummers
 - Neen

De NPC tijdens een incident

15. Hoe zou u zelf uw rol als NPC beschrijven tijdens een incident zonder een fase of een incident met een operationele coördinatie?
- Strategisch: Ik focus voornamelijk op het overkoepelende beleid, de coördinatie met het gemeentelijk beleidsteam en het nemen van beslissingen die van invloed zijn op het bredere beheer van de crisis.
 - Operationeel: Ik ben direct betrokken bij het incidentterrein, waar ik actief ben in de coördinatie van de hulpdiensten, operationele teams, en het beheer van de inzet van middelen.
 - Adviserend: Ik ondersteun het operationele team met advies over procedures, veiligheidsvoorschriften en crisiscommunicatie, maar ben niet direct betrokken bij de besluitvorming of uitvoering op het terrein.
 - Andere:
16. Bent u opgenomen in een verwittigingslijst van de NC112/brandweerd dispatching?
- Ja
 - Neen
17. Wanneer begeeft u zich naar de locatie van een incident? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- ☐ Nooit
 - ☐ Op vraag van de hulpdiensten
 - ☐ Bij opschaling naar een operationele fase
 - ☐ Op vraag van de Dir CP-OPS
 - ☐ Bij opschaling naar een gemeentelijke fase
 - ☐ Op vraag van de burgemeester
 - ☐ Op basis van eigen inschatting
 - ☐ Andere:
18. Bent u van mening dat u eerder betrokken zou willen worden?
- Ja (ga naar vraag 19)
 - Neen (ga naar vraag 21)
19. Wat zijn de belangrijkste redenen dat u vroeger wenst betrokken te worden?
- Voer uw antwoord in.*

20. U geeft aan dat u vroeger betrokken dient te worden bij een incident, wat zijn redenen dat dit momenteel niet zo is?
Voer uw antwoord in. (Ga naar vraag 22)
21. Wat is de belangrijkste reden dat u niet vroeger wenst betrokken te worden bij een incident?
Voer uw antwoord in.
22. In welke mate vindt u dat uw aanwezigheid als NPC een meerwaarde is of zou kunnen zijn bij volgende incidenten zonder een afgekondigde fase? (4-punts Likertschaal: geen meerwaarde – beperkte meerwaarde – grote meerwaarde – zeer grote meerwaarde)
☐ Brand bos/heide	☐ Instortingsgevaar
☐ Brand gebouw	☐ Luchtvaartongeval
☐ Brand hoogspanningscabine of installatie	☐ Ongeval gevaarlijke stoffen
☐ Brand industrie	☐ Redding te water
☐ Brand voertuig	☐ Scheepvaartongeval
☐ Explosie	☐ Schouwbrand
☐ Gaslek	☐ Verkeersongeval met gewonden
☐ Incident Seveso-bedrijf	☐ Verkeersongeval zonder gewonden
23. Indien u voor een bepaald incident een meerwaarde aangeeft, expliciteer waarom.
voer uw antwoord in
24. In welke mate vindt u dat uw aanwezigheid als NPC een meerwaarde is of zou kunnen zijn bij volgende incidenten bij een operationele fase? (4-punts Likertschaal: geen meerwaarde – beperkte meerwaarde – grote meerwaarde – zeer grote meerwaarde)
☐ Brand bos/heide	☐ Instortingsgevaar
☐ Brand gebouw	☐ Luchtvaartongeval
☐ Brand hoogspanningscabine of installatie	☐ Ongeval gevaarlijke stoffen
☐ Brand industrie	☐ Redding te water
☐ Brand voertuig	☐ Scheepvaartongeval
☐ Explosie	☐ Schouwbrand
☐ Gaslek	☐ Verkeersongeval met gewonden
☐ Incident Seveso-bedrijf	☐ Verkeersongeval zonder gewonden
25. Indien u voor een bepaald incident een meerwaarde aangeeft, expliciteer waarom.
voer uw antwoord in
26. Hebt u ervaring met deelname aan overleg en werk binnen de CP-OPS?
- ☐ Ja
 - ☐ Neen (ga naar vraag 28)
27. Hoe gaat u om met uw aanwezigheid op het terrein en de nood om aanwezig te zijn in het CC-GEM wanneer er wordt opgeschaald naar een gemeentelijke fase? *Worden taken op het terrein of in de CP-OPS overgenomen en zo ja, door wie?*

28. Zijn er volgens u grote drempels/struikelblokken aanwezig om als NPC binnen de CP-OPS te werken? *Zo ja, hoe zouden deze weggenomen/verminderd kunnen worden?*

29. Wat zijn volgens u de belangrijkste taken die u zou opnemen tijdens een incident zonder fase?

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Het alarmeren van gemeentelijke diensten (communicatie, technische/uitvoeringsdienst, mobiliteit,...) en fungeren als verbindingspersoon
- ☐ Alarmeren van andere NPC's ter ondersteuning
- ☐ Het fungeren als verbindingspersoon naar overheidsdiensten (VMM, FAVV, FDG dienst noodplanning,...)
- ☐ Het uitsturen van (een eerste) BE-alert
- ☐ De activatie PSH
- ☐ Het openen van een opvangcentrum
- ☐ De deelname aan het motorkapoverleg
- ☐ Het verslag maken van het motorkapoverleg
- ☐ Het informeren van de burgemeester
- ☐ Eerste acties rond tijdelijke huisvesting/onbewoonbaarverklaring
- ☐ De opmaak van een (eerste) nazorgplan
- ☐ Contacteren van gespecialiseerde bedrijven voor opruim en saneren van getroffen gebied
- ☐ Voorbereiden van een opvordering
- ☐ Eerste acties rond post-crisis-informatie
- ☐ Het plannen van een evaluatie en debriefing
- ☐ Eerste acties rond herdenkingsmoment
- ☐ Ik zie geen taken voor mijn functie in deze fase
- ☐ Andere:

30. Wat zijn volgens u de belangrijkste taken die u zou opnemen tijdens een incident met een operationele fase? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Het alarmeren van gemeentelijke diensten (communicatie, technische/uitvoeringsdienst, mobiliteit,...) en fungeren als verbindingspersoon
- ☐ Alarmeren van andere NPC's ter ondersteuning
- ☐ Het fungeren als verbindingspersoon naar overheidsdiensten (VMM, FAVV, FDG dienst noodplanning,...)
- ☐ Het uitsturen van (een eerste) BE-alert
- ☐ De activatie PSH
- ☐ Het openen van een opvangcentrum
- ☐ De deelname aan het CP-OPS
- ☐ Het verslag maken van het CP-OPS
- ☐ Het informeren van de burgemeester
- ☐ Eerste acties rond tijdelijke huisvesting/onbewoonbaarverklaring
- ☐ De opmaak van een (eerste) nazorgplan
- ☐ Contacteren van gespecialiseerde bedrijven voor opruim en saneren van getroffen gebied
- ☐ Voorbereiden van een opvordering
- ☐ Eerste acties rond post-crisis-informatie
- ☐ Het plannen van een evaluatie en debriefing
- ☐ Eerste acties rond herdenkingsmoment
- ☐ Ik zie geen taken voor mijn functie in deze fase
- ☐ Andere

Volgende stappen

31. Zou u bereid zijn om deel te nemen aan diepte-interviews om verder op dit onderwerp in te gaan?

- ☐ Ja (Ga naar vraag 32)
- ☐ Neen (Einde vragenlijst)

32. Via welke weg mag ik u contacteren om het interview in te plannen?

Bijlage 2: Vragenlijst voor digitale bevraging van hulpdiensten

De impact van een noodplanningscoördinator op het incidentterrein – bevraging Hulpdiensten

Onderzoek voor het eindwerk van de postgraduaat Rampenmanagement - Campus Vesta

Informed consent

Beste deelnemer,

In het kader van mijn eindwerk voor het postgraduaat Rampenmanagement aan Campus Vesta, nodig ik u uit om deel te nemen aan een digitale vragenlijst. Dit onderzoek heeft als doel om inzicht te verkrijgen in de rol en impact van de noodplanningscoördinator (NPC) tijdens incidenten in Vlaanderen, zowel in situaties met, als zonder een operationele coördinatie. Het doel is om de ervaringen, uitdagingen, en percepties van NPC's te analyseren en beter te begrijpen.

Deelname aan het onderzoek:

Uw deelname aan dit onderzoek is volledig vrijwillig. Als deelnemer heeft u de mogelijkheid om op elk gewenst moment te stoppen met de bevraging zonder enige negatieve gevolgen. Het invullen van de bevraging duurt ongeveer 20 minuten.

Vertrouwelijkheid en privacy:

Alle antwoorden die u geeft in deze bevraging worden anoniem verwerkt. Hoewel u wordt gevraagd naar de gemeente waar u werkzaam bent, worden deze gegevens uitsluitend gebruikt om trends en verschillen per regio te analyseren en zullen niet worden gekoppeld aan individuele respondenten. Uw gegevens worden uitsluitend gebruikt voor onderzoeksdoeleinden en zullen vertrouwelijk worden behandeld. Gegevens worden veilig opgeslagen en zijn alleen toegankelijk voor de onderzoeker(s). In rapporten of publicaties zullen geen gegevens worden opgenomen die kunnen leiden tot identificatie van individuele respondenten.

Toestemming

Door deel te nemen aan deze vragenlijst stemt u in met het gebruik van uw antwoorden in het onderzoek zoals hierboven beschreven.

Contact

Als u vragen heeft over deze bevraging of het onderzoek, kunt u contact opnemen via sten.vanbruggen@olen.be.

Alvast hartelijk dank voor uw deelname!

Met vriendelijke groet,
Sten van Bruggen
Noodplanningscoördinator Neteland

Demografische gegevens

1. Binnen welke provincie bent u werkzaam als noodplanningscoördinator (NPC)?
 - ☐ Antwerpen
 - ☐ Limburg
 - ☐ Oost-Vlaanderen
 - ☐ Vlaams-Brabant
 - ☐ West-Vlaanderen
2. Binnen welke politiezone/hulpverleningszone/lokaal bestuur bent u werkzaam?
Voer uw antwoord in
3. Vanuit welke achtergrond neemt u deel aan deze vragenlijst? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Dir. CP-OPS	☐ Dir. Pol
☐ Dir. BW	☐ Dir. Log
☐ Dir. Med	☐ Dir. Info
4. Hoeveel jaar ervaring heeft u in deze rol?
Voer uw antwoord in

Kennis en contact met de lokale NPC's

De vragen in deze sectie hebben steeds betrekking tot de noodplanningscoördinatoren op lokaal niveau. Noodplanningscoördinatoren werkzaam op provinciaal niveau zitten dus niet in de scope.

5. Hoe zou u uw kennis van de rol en verantwoordelijkheden van de NPC binnen crisisbeheer omschrijven?
 - ☐ Zeer goed: Ik ben volledig op de hoogte van de taken en verantwoordelijkheden van de NPC en weet hoe deze mijn werk ondersteunt binnen het crisisbeheer.
 - ☐ Goed: Ik heb een redelijk goed beeld van de rol van de NPC, hoewel er soms onduidelijkheden zijn over specifieke verantwoordelijkheden.
 - ☐ Beperkt: Ik heb weinig inzicht in wat de NPC doet, wat kan leiden tot misverstanden of inefficiëntie in samenwerking
 - ☐ Geen: Ik ben niet bekend met de rol van de NPC en weet niet hoe deze bijdraagt aan crisisbeheer.
6. Hoe vaak nemen NPC's deel aan oefeningen/simulaties met de hulpdiensten?
-> D5: hoe vaak neemt u samen met de NPC deel aan oefeningen/simulaties?
 - ☐ Maandelijks
 - ☐ Meerdere keren per jaar, maar niet maandelijks
 - ☐ Jaarlijks
 - ☐ Minder dan 1 keer per jaar
 - ☐ Anders:
7. Aan welk overleg neemt de NPC tijdens deze oefeningen deel?

☐ Motorkapoverleg	☐ CC-PROV
☐ CP-OPS	☐ Andere:
☐ CC-GEM	
8. Hoe zou u de samenwerking met de NPC's binnen uw werkgebied beschrijven
 - ☐ Zeer goed

- Goed
 - Behoeft verbetering
 - Zeer veel ruimte voor verbetering
 - Geen/onvoldoende ervaring met de samenwerking
9. Is er een structureel overleg tussen de hulpdienst waartoe u behoort en de NPC's binnen uw zone?
- Ja, er is regelmatig structureel overleg
 - Neen, er is enkel ad hoc overleg over specifieke situaties/incidenten
 - Neen, er is geen overleg maar wel sporadisch informeel contact
 - Neen, er is geen overleg
10. Heeft u toegang tot de contactgegevens van de NPC's werkzaam binnen uw regio?
- Ja, via Paragon
 - Ja, via de meldkamer
 - Ja, ik ben zelf in het bezit van deze gsm-nummers
 - Neen

De NPC tijdens een incident

11. Hoe zou u de rol van een NPC beschrijven tijdens een incident zonder fase of een incident met een operationele fase?
- Strategisch: de focus van een NPC ligt voornamelijk op het overkoepelend beleid, de coördinatie met het gemeentelijk beleidsteam en het nemen van beslissingen die invloed hebben op het bredere beheer van de crisis.
 - Operationeel: De NPC is nauw betrokken op het incidentterrein en is actief bij de coördinatie van de hulpdiensten, operationele teams en het beheer van de inzet van middelen.
 - Adviserend: de focus ligt op het ondersteunen van de operationele teams met advies over procedures, veiligheidsvoorschriften en crisiscommunicatie. De NPC is niet direct betrokken bij besluitvoering of uitvoering op het terrein.
12. Is het binnen uw werkgebied algemeen ingeburgerd dat de NPC aanwezig is op het incidentterrein?
- ☐ Neen
 - ☐ Ja, tijdens een incident met minimaal een operationele fase
 - ☐ Ja, tijdens een incident met minimaal een gemeentelijke fase
 - ☐ Ja, op hun eigen initiatief
 - ☐ Ja, op vraag van de burgemeester
 - ☐ Ja, op vraag van de Dir CP-OPS
13. Neemt de NPC deel aan het overleg in de CP-OPS binnen uw zone
- Ja
 - Neen
14. Zou u de aanwezigheid van de NPC op het incidentterrein als een meerwaarde zien?
- Ja
 - Ja, afhankelijk van het incident (Ga naar vraag 16)
 - Ja, bij afkondiging van een operationele fase (Ga naar vraag 20)
 - Neen (Ga naar vraag 19)

15. Wat zijn de belangrijkste redenen dat u de aanwezigheid van de NPC op het terrein als meerwaarde ziet?
Voer uw antwoord in (Ga naar vraag 21)
16. Bij welke incidenten is de aanwezigheid van de NPC op het incidentterrein een meerwaarde?
Voer uw antwoord in
17. Wat zijn de belangrijkste redenen dat de aanwezigheid van de NPC bij deze incidenten een meerwaarde heeft?
Voer uw antwoord in
18. Wat zijn de belangrijkste redenen dat de aanwezigheid van de NPC bij andere incidenten geen meerwaarde heeft?
Voer uw antwoord in (Ga naar vraag 21)
19. Wat zijn de belangrijkste redenen dat u aangeeft geen meerwaarde te zien in de aanwezigheid van een NPC op het incidentterrein?
Voer uw antwoord in (Ga naar vraag 25)
20. Wat zijn de belangrijkste redenen dat de aanwezigheid van de NPC een meerwaarde heeft vanaf een operationele fase en waarom niet eerder?
Voer uw antwoord in (Ga naar vraag 23)
21. Hoe schat u de meerwaarde in van de NPC op het incidentterrein bij volgende incidenten zonder een afgekondigde fase? (4-punts Likertschaal: geen meerwaarde – beperkte meerwaarde – grote meerwaarde – zeer grote meerwaarde)
- Brand bos/heide
 - Brand gebouw
 - Brand hoogspanningscabine of installatie
 - Brand industrie
 - Brand voertuig
 - Explosie
 - Gaslek
 - Incident Seveso-bedrijf
 - Instortingsgevaar
 - Luchtvaartongeval
 - Ongeval gevaarlijke stoffen
 - Redding te water
 - Scheepvaartongeval
 - Schouwbrand
 - Verkeersongeval met gewonden
 - Verkeersongeval zonder gewonden

22. Indien u voor een bepaald incident een meerwaarde aangeeft, expliciteer waarom.
voer uw antwoord in

23. Hoe schat u de meerwaarde in van de NPC op het incidentterrein bij volgende type incidenten bij een operationele fase? (4-punts Likertschaal: geen meerwaarde – beperkte meerwaarde – grote meerwaarde – zeer grote meerwaarde)

- Brand bos/heide
- Brand gebouw
- Brand hoogspanningscabine of installatie
- Brand industrie
- Brand voertuig
- Explosie
- Gaslek
- Incident Seveso-bedrijf
- Instortingsgevaar
- Luchtvaartongeval
- Ongeval gevaarlijke stoffen
- Redding te water
- Scheepvaartongeval
- Schouwbrand
- Verkeersongeval met gewonden
- Verkeersongeval zonder gewonden

24. Indien u voor een bepaald incident een meerwaarde aangeeft, expliciteer waarom.
voer uw antwoord in

25. Welke factoren bepalen de nood om een NPC aanwezig te hebben op het terrein? Rangschik deze van meest bepalend (boven) naar minst bepalend (onder).

- a. Type incident
- b. Nood aan opvang slachtoffers
- c. Aanwezigheid bepaalde risico's (asbest, bijzondere stoffen in de rook, ontploffingsgevaar,...)
- d. Nood aan evacuatie
- e. Nood aan inzet gemeentelijke technische dienst
- f. Nood aan inzet gemeentelijke diensten, anders dan de technische diensten (milieuambtenaar, sociale dienst, PSH, ...)
- g. Andere
- h. Geen nood aan aanwezigheid

26. Welke factoren zouden voor u vallen onder “andere” in voorgaande vraag?
Voer uw antwoord in

27. Zijn er taken die momenteel niet worden opgenomen door de disciplines waar de NPC een meerwaarde kan spelen tijdens incidenten zonder fase of bij een operationele fase?

Volgende stappen onderzoek

28. Zou u bereid zijn deel te nemen aan een diepte-interview om verder op dit onderwerp in te gaan?

- ☐ Ja
- ☐ Neen (einde vragenlijst)

29. Via welke weg mag ik u contacteren om het interview in te plannen?

Voer uw antwoord in

Bijlage 3: Semigestructureerde vragenlijst voor diepte-interviews NPC

1. Hoe zou u uw rol als NPC omschrijven, zowel in algemene zin, als tijdens incidenten?
2. Wat is uw visie op de nood van fysieke aanwezigheid van de NPC tijdens incidenten zonder dat een gemeentelijke fase werd afgekondigd.
(Positief over aanwezigheid = ga naar vraag 3 – negatief over aanwezigheid = ga naar vraag 11)
3. Hoe draagt de aanwezigheid van een NPC volgens u bij aan de aanpak van incidenten zonder fase of tijdens een operationele coördinatie?
4. Welke omstandigheden/factoren bepalen voor u of u beslist ter plaatse te gaan tijdens incidenten?
5. Zijn er situaties waarin u bewust kiest om niet ter plaatse te gaan of om eerder backoffice de situatie op te volgen?
Welke basisvereisten (uitrusting, alarmering, samenwerking, etc.) dienen volgens u aanwezig te zijn om effectief ter plaatse te kunnen gaan bij incidenten.
6. De huidige wetgeving dekt de inzet van een NPC op het terrein nog niet af. Hoe gaat u hier mee om wanneer u zich wel op het terrein begeeft.
7. Kunt u een voorbeeld geven van een situatie waarin uw aanwezigheid een positieve impact had?
8. Hoe denkt u dat uw fysieke aanwezigheid op het terrein wordt ervaren door de hulpdiensten?
9. Hoe gaat u om met eventuele terughoudendheid of kritiek van hulpdiensten over uw aanwezigheid bij incidenten.
10. Hoe zou u degenen die tegen aanwezigheid op het terrein pleiten, overtuigen van de voordelen van uw benadering?
11. Wat ziet u als de belangrijkste redenen dat u geen meerwaarde ziet in een fysieke aanwezigheid tijdens incidenten?
 - a. Zijn er struikelblokken die weggehaald kunnen worden waardoor u wel een meerwaarde ziet in een aanwezigheid op het terrein?
12. Ziet u een meerwaarde aan op afstand betrokken worden bij incidenten zonder fase of bij een operationele coördinatie (cfr. Back office?)
13. Neemt u bepaalde taken op van op afstand tijdens incidenten zonder fase of bij een incident met een operationele coördinatie.
14. Welke voordelen ziet u in het werken vanaf een centrale locatie/ van op afstand?
15. Hoe kijkt u naar collega NPC's die pleiten voor een aanwezigheid tijdens incidenten?
16. Hoe zou u degenen die voor een aanwezigheid op terrein pleiten, overtuigen van de voordelen van uw benadering?

Bijlage 4: Semigestructureerde vragenlijst voor diepte-interviews deelnemers vanuit de disciplines

- Kan u mij iets vertellen over uw ervaringen met de samenwerking tussen hulpdiensten en een NPC tijdens incidenten?
- Wat is uw visie op de nood van fysieke aanwezigheid van de NPC tijdens incidenten zonder dat een gemeentelijke fase werd afgekondigd.
 - o Is er een verschil voor incidenten zonder of incidenten met een operationele coördinatie?
- Hoe draagt de fysieke aanwezigheid van een NPC volgens u bij aan aanpak van incidenten zonder fase of tijdens een operationele coördinatie?
- Hebt u een voorbeeld van een incident waarbij u betrokken was en de aanwezigheid van de NPC een meerwaarde speelde bij de respons op het incident?
- Kan de rol van een NPC ook effectief op afstand worden ingevuld? Waarom wel/niet?
- Welke factoren bepalen volgens u of de aanwezigheid van de NPC een meerwaarde is op het incidentterrein?
 - o Uit de digitale bevraging komt dat de karakteristieken van het incident meer bepalend zijn voor de meerwaarde dan het type van het incident. Wat is uw mening hierover?
- Zijn er volgens u nadelen aan de aanwezigheid van de NPC op het incidentterrein? Zo ja wat zijn deze volgens u?
- Ervaart u uitdagingen bij de samenwerking tussen de NPC en de hulpdiensten?
- Hoe kan een NPC voorkomen dat hij als “overbodig” wordt gezien in bepaalde situaties?
- Zijn er volgens u acties te ondernemen die de meerwaarde van de aanwezigheid zouden vergroten?
- Hoe zou volgens u de meest efficiënte flow lopen om de aanwezigheid van een NPC te voorzien bij incidenten?
- Hoe zou u collega's die geen meerwaarde zien aan de aanwezigheid van een NPC overtuigen van de voordelen?

Bijlage 5: Overzichtstabel perceptie meerwaarde per type incident

Tabel 7: perceptie van meerwaarde aanwezigheid NPC bij incidenten zonder fase of operationele coördinatie

Type incident	Noodplanningscoördinatoren (n=96)				Deelnemers vanuit de discipline (n=145)				P- waarde
	Geen meerwaarde	Beperkte meerwaarde	Grote meerwaarde	Zeet grote meerwaarde	Geen meerwaarde	Beperkte meerwaarde	Grote meerwaarde	Zeet grote meerwaarde	
Brand bos/heide	30,2%	47,9%	13,5%	8,3%	54,5%	25,5%	15,9%	4,1%	.003
Brand gebouw	27,1%	38,5%	27,1%	7,3%	51%	30,3%	13,1%	5,5%	<.001
Brand hoogspanningscabine of installatie	25%	36,4%	32,3%	6,3%	49%	23,4%	20%	7,6%	.003
Brand industrie	18,8%	28,1%	33,3%	19,8%	42,8%	17,2%	24,1%	15,9%	.003
Brand voertuig	63,5%	34,4%	2,1%	0%	78,6%	17,2%	2,8%	1,4%	.018
Explosie	19,8%	25%	35,4%	19,8%	43,4%	21,4%	22,8%	12,4%	<.001
Gaslek	25%	25%	29,2%	20,8%	46,9%	24,8%	19,3%	9%	<.001
Incident Seveso- bedrijf	18,8%	18,8%	30,2%	32,3%	43,4%	11%	17,9%	27,6%	.005
Instortingsgevaar	22,9%	38,5%	26%	12,5%	50,3%	22,8%	17,9%	9,7%	<.001
Luchtvaartongeval	18,8%	26%	30,2%	25%	46,2%	10,3%	22,1%	21,4%	.004
Ongeval gevaarlijke stoffen	20,8%	29,2%	29,2%	20,8%	46,2%	16,6%	20,7%	16,6%	.002
Redding te water	50%	41,7%	7,3%	1%	68,3%	22,1%	8,3%	1,4%	.014
Scheepvaartongeval	31,3%	39,6%	20,8%	8,3%	53,8%	25,5%	16,6%	4,1%	.002
Schouwbrand	70,8%	27,1%	2,1%	0%	82,1%	15,2%	2,1%	0,7%	.050
Treinongeval	18,8%	19,8%	41,7%	19,8%	44,8%	17,9%	20%	17,2%	<.001
Verkeersongeval met gewonden	42,7%	45,8%	8,3%	3,1%	72,4%	20%	5,5%	2,1%	<.001
Verkeersongeval zonder gewonden	78,1%	18,8%	3,1%	0%	86,9%	9%	2,1%	2,1%	.095

Tabel 8: perceptie van meerwaarde van aanwezigheid NPC bij incident met operationele coördinatie

Type incident	Noodplanningscoördinatoren (n=96)				Deelnemers vanuit de discipline (n=145)				P- waarde
	Geen meerwaarde	Beperkte meerwaarde	Grote meerwaarde	Zeer grote meerwaarde	Geen meerwaarde	Beperkte meerwaarde	Grote meerwaarde	Zeer grote meerwaarde	
Brand bos/heide	14,6%	36,5%	31,3%	17,7%	33,8%	24,1%	33,8%	8,3%	.006
Brand gebouw	10,4%	33,3%	36,5%	19,8%	32,4%	24,1%	36,6%	6,9%	<.001
Brand hoogspanningscabine of installatie	9,4%	33,3%	36,5%	20,8%	31,7%	22,8%	33,1%	12,4%	.001
Brand industrie	4,2%	20,8%	45,8%	29,2%	24,1%	16,6%	33,1%	26,2%	.011
Brand voertuig	37,5%	32,3%	17,7%	12,5%	53,8%	26,2%	16,6%	3,4%	.003
Explosie	4,2%	20,8%	46,9%	28,1%	26,9%	14,5%	36,6%	22,1%	.003
Gaslek	7,3%	21,9%	42,7%	28,1%	29,7%	22,1%	33,1%	15,2%	<.001
Incident Seveso- bedrijf	8,3%	13,5%	37,5%	40,6%	24,1%	11,7%	26,9%	37,2%	.035
Instortingsgevaar	7,3%	29,2%	38,5%	25%	32,4%	20,7%	32,4%	14,5%	<.001
Luchtvaartongeval	8,3%	20,8%	38,5%	32,3%	28,3%	12,4%	30,3%	29,0%	.030
Ongeval gevaarlijke stoffen	6,3%	24%	41,7%	28,1%	28,3%	15,9%	27,6%	28,3%	.024
Redding te water	25%	43,8%	18,8%	12,5%	45,5%	30,3%	17,9%	6,2%	.003
Scheepvaartongeval	17,7%	35,4%	27,1%	19,8%	35,2%	24,1%	26,2%	14,5%	.025
Schouwbrand	37,5%	30,2%	19,8%	12,5%	64,1%	20%	12,4%	3,4%	<.001
Treinongeval	7,3%	21,9%	38,5%	32,3%	27,6%	15,9%	32,4%	24,1%	.006
Verkeersongeval met gewonden	13,5%	41,7%	27,1%	17,7%	46,9%	24,8%	21,4%	6,9%	<.001
Verkeersongeval zonder gewonden	45,8%	24%	17,7%	12,5%	64,1%	17,2%	13,8	4,8	.002

